

Ministry
of Justice

Diwygio Adolygiad Barnwrol Ymateb y Llywodraeth i'r Adolygiad Annibynnol o'r Gyfraith Weinyddol

Dyddiad cyhoeddi: Mawrth 2021

CP 408

Ministry
of Justice

Diwygio Adolygiad Barnwrol

Ymateb y Llywodraeth i'r Adolygiad Annibynnol o Gyfraith
Weinyddol

Cyflwynwyd i'r Senedd gan yr Arglwydd Ganghellor a'r
Ysgrifennydd Gwladol dros Gyfiawnder gan Orchymyn
Ei Mawrhydi

Mawrth 2021

CP 408

© hawlfraint y Goron 2021

Mae'r cyhoeddiad hwn wedi'i drwyddedu o dan delerau'r Drwydded Llywodraeth Agored v3.0 ac eithrio lle nodir yn wahanol. I weld y drwydded hon, ewch i nationalarchives.gov.uk/doc/open-Llywodraeth-trwydded/fersiwn/3

Lle rydym wedi nodi unrhyw wybodaeth hawlfraint trydydd parti bydd angen i chi gael caniatâd gan ddeiliaid yr hawlfraint dan sylw.

Mae'r cyhoeddiad hwn ar gael yn www.gov.uk/official-Dogfennau

Dylid anfon unrhyw ymholiadau ynghylch y cyhoeddiad hwn atom yn judicialreview@justice.gov.uk

ISBN 978-1-5286-2477-0

CCS0321152500 03/21

Argraffwyd ar bapur sy'n cynnwys isafswm cynnwys ffibr wedi'i ailgylchu o 75%

Argraffwyd yn y DU gan Grŵp Gwasanaeth Seneddol y Cynulliad ar ran Rheolwr Llyfrfa

Ynglŷn â'r ymgynghoriad hwn

Hyd:

18/03/21 i 29/04/2021

Ymholiadau (gan gynnwys ceisiadau am y papur mewn fformat arall) i:

Diwygio Adolygiad Barnwrol
Y Weinyddiaeth Gyfiawnder
102 Petty Ffrainc
Llundain SW1H 9AJ

E-bost: judicialreview@justice.gov.uk

Sut i ymateb:

Anfonwch eich ymateb erbyn 29/04/2021 drwy ddefnyddio'r porth ar-lein:

<https://consult.justice.gov.uk/judicial->

Adolygiaddiwygio/barnwrol-Adolygiad-Cynigion-I-Diwygio

Drwy'r post at:

Diwygio Adolygiad Barnwrol
Y Weinyddiaeth Gyfiawnder
102 Petty Ffrainc
Llundain SW1H 9AJ

Neu drwy e-bost i
judicialreview@justice.gov.uk

Ffyrdd ychwanegol o fwydo eich barn i mewn:

Mae cyfres o weminarau hefyd yn cael eu cynnal. I gael rhagor o wybodaeth defnyddiwch y manylion cyswllt "Ymholiadau" uchod

Papur ymateb:

Disgwylir i ymateb i'r ymgynghoriad hwn gael ei gyhoeddi erbyn haf 2021 yn: <https://consult.justice.gov.uk/>

Contents

Foreword	8
1. Introduction.....	10
The Independent Review of Administrative Law’s recommendations	10
Further proposals	11
2. The Constitution and Judicial Review	13
3. Targeted incremental change	19
4. The Independent Review of Administrative Law’s recommendations	24
Reversing <i>Cart</i>	24
Suspended quashing orders.....	25
5. Additional proposals for consultation.....	28
Remedies.....	28
Ouster clauses	38
6. Procedural reform	43
7. Economic impacts.....	47
8. Equalities impacts.....	49
9. Conclusion.....	51
10. Summary of consultation questions	52
11. Contact details/How to respond	55

Rhagair

1. Rydym yn gweithredu ein hymrwymiad Manifesto i "sicrhau bod Adolygiad Barnwrol ar gael i ddiogelu hawliau'r unigolyn rhag gwladwriaeth orlifo, tra'n sicrhau nad yw'n cael ei cham-drin i gynnal gwleidyddiaeth drwy ddull arall neu i greu oedi diangen." Yr Adolygiad Annibynnol o'r Gyfraith Weinyddol a gynhaliwyd gan banel o arbenigwyr (y Panel) dan gadeiryddiaeth yr Arglwydd Faulks QC oedd y cam cyntaf. Maent wedi cyflwyno Adroddiad wedi'i ymchwilio'n dda ac wedi'i ddadlau'n agos sy'n adlewyrchu amrywiaeth y safbwyntiau ar Adolygiad Barnwrol. Yr wyf yn ddiolchgar iawn i'r Arglwydd Faulks a'i gydweithwyr am ddarn trawiadol o waith a wnaed i amserlen dynn.
2. Nododd dadansoddiad y Panel duedd gynyddol i'r llysoedd mewn achosion Adolygiad Barnwrol fynd i ffwrdd oddi wrth awdurdodaeth gwbl oruchwylio, gan ddod yn fwy parod i adolygu rhinweddau'r penderfyniadau eu hunain, yn hytrach na'r ffordd y gwnaed y penderfyniadau hynny. Mae rhesymu'r rhai sy'n gwneud penderfyniadau wedi cael ei ddisodli, yn ei hanfod, gyda rhesymu'r llys. Dylem ymdrechu i greu a chynnal system sy'n osgoi tynnu'r llysoedd i benderfynu ar faterion teilyngdod neu werthoedd moesol sy'n fwy priodol gyda'r weithrediaeth neu'r Senedd.
3. Cynigiodd y Panel ddau ddiwygiad i gyfraith sylwedd: gwrthdroi effeithiau'r *Cart* dyfarniad a chyflwyno gorchmynion diddymu ataliedig fel ateb newydd. Cytunaf â'r cynigion hyn. Hefyd, mae gennyf ddiddordeb mewn archwilio cynigion y tu hwnt i'r rhain, yn benodol ar gymalau ouster yn fwy cyffredinol, a diwygiadau pellach i rwymedïau, gan gynnwys gorchymyn diddymu arfaethedig ac egluro'r egwyddorion sy'n pennu sut mae'r llysoedd yn datgan penderfyniadau'n niwl ac yn wag, ac nad ydynt erioed wedi digwydd (yr egwyddor o niwllifedd). Wrth ymhelaethu ar resymeg a rhesymu'r Panel, mae'r cynigion ychwanegol hyn yng nghamau cynnar y datblygiad. Serch hynny, ar hyn o bryd credaf ei bod yn werth ymgynghori arnynt fel y gallwn ystyried yr hyn a fydd, yn fy marn i, yn ystod amrywiol iawn o safbwyntiau a syniadau.
4. Wrth fynd ar drywydd argymhellion yr Adolygiad, ac wrth gynnig diwygiadau ychwanegol, mae fy nod fel yr Arglwydd Ganghellor yn ddeublyg. Yn gyntaf, rwyf am ddefnyddio'r diwygiadau hyn i adfer lle cyfiawnder sydd wrth wraidd ein cymdeithas drwy sicrhau bod holl sefydliadau'r wladwriaeth yn gweithredu gyda'i gilydd yn rhinwedd eu swydd briodol i gynnal y Rheol y Gyfraith. Mae hynny'n golygu cadarnhau rôl y llysoedd fel 'gweision Seneddol', cadarnhau rôl y Senedd

o ran creu cyfraith a dwyn y weithrediaeth i gyfrif, a chadarnhau y dylai'r weithrediaeth fod yn hyderus o ran gallu defnyddio'r disgresiwn a roddir iddo gan y Senedd.

5. Yn ail, yr wyf am gadw'r tegwch sy'n rhan annatod o'n system gyfiawnder, tegwch sy'n diogelu hawliau dinasyddion wrth herio llywodraeth neu gyrff cyhoeddus eraill ac sy'n rhoi ateb priodol iddynt. Mae hyn yn golygu sicrhau bod gan y llysoedd ystod hyblyg o rwymedïau ar gael iddynt, gan ganiatáu i achosion gael eu datrys mewn modd sy'n sensitif i hawliau dinasyddion unigol ac er budd ehangach y cyhoedd.
6. Credaf fod y cymhlethdodau sy'n rhan annatod o Adolygiad Barnwrol, ac mewn meysydd cyfansoddiadol eraill, yn golygu mai dull ailadroddol o ddiwygio sydd fwyaf priodol. Dywedodd y Panel yn ei Adroddiad y dylai'r Llywodraeth feddwl yn ofalus cyn cyflwyno diwygiadau. Dyna pam yr wyf am ganolbwyntio sylw'n gyntaf ar y materion pwysicaf, sef cymalau ac atebion ouster, cyn ystyried a oes angen unrhyw ddiwygiadau ehangach. Ar hyn o bryd, rwy'n bwriadu i'r diwygiadau hyn fod yn berthnasol i un mater a gadwyd yn ôl (ein cynnig ar *Cart*), ac awdurdodaeth Cymru a Lloegr yn unig, ond yr wyf hefyd yn bryderus ynghylch y risgiau o ddarnio awdurdodaethau cyfreithiol y DU. Rhaid i'r diwygiadau hyn weithredu i gryfhau'r Undeb ac mae gennyf ddiddordeb mawr mewn barn o bob rhan o'r Deyrnas Unedig. Mae cyflwyno barn o bob ochr i'r ddadl yn hanfodol er mwyn sicrhau mai ein diwygiadau yw'r rhai cywir ac edrychaf ymlaen at ddarllen a gwrando ar gyfraniadau i'r ymgynghoriad hwn.

Robert Buckland

Y Gwir Anrhydeddus Robert Buckland QC AS

Arglwydd Ganghellor a

Yr Ysgrifennydd Gwladol dros Gyfiawnder

1. Cyflwyniad

7. Sefydlwyd yr Adolygiad Annibynnol o'r Gyfraith Weinyddol ('yr Adolygiad') ar y 31^{Sain} Gorffennaf 2020 i archwilio tueddiadau mewn Adolygiad Barnwrol ac i drafod unrhyw argymhellion ar gyfer diwygio. Roedd Cylch Gorchwyl yr Adolygiad yn ceisio cyfeirio sylw'r Panel at rai meysydd allweddol: codio, diffyg cysondeb, sail adolygu ac atebion, a gweithdrefn. Adlewyrchir y ffocws ar y meysydd hyn yn strwythur Adroddiad yr Adolygiad ('yr Adroddiad') ac mae'r Panel wedi gwneud argymhellion argyhoeddiadol ar bob maes. Bwriad y Ddogfen Ymgynghori hon yw ategu'r dadansoddiad a gyflwynwyd drwy gydol yr Adroddiad. Er nad yw'r holl faterion a drafodir yn yr Adroddiad wedi'u datblygu i'r ymgynghoriad hwn, anogir darllenwyr i'w ddarllen yn ei gyfanrwydd. Mae'r Adroddiad i'w weld ar GOV.UK, ynghyd â thystiolaeth a gyflwynwyd i'r Adolygiad.
8. Roedd faint o sylw a ddenodd yr Adolygiad a'r cyfoeth o dystiolaeth a ddarparwyd mewn ymateb i'r alwad am dystiolaeth yn ddefnyddiol iawn i drafodaethau'r Panel a'r Llywodraeth. Cynhaliwyd yr alwad am dystiolaeth rhwng 7 Medi a 26 Hydref a gofynnodd gwestiynau i ymatebwyr yn seiliedig ar y cylch gorchwyl. Cafwyd 238 o ymatebion gan amrywiaeth eang o sefydliadau ac unigolion. Hoffai'r Llywodraeth ddiolch i bob un o aelodau'r Panel am eu gwaith, a wnaed mewn amgylchiadau anodd, ac i bawb a gyflwynodd dystiolaeth. Cafodd y Panel a'r Adroddiad ei hun fudd mawr o'r dystiolaeth honno. Mae'r dadleuon a'r dadansoddiad yn dangos bod lefel iach iawn o ddadlau ar y pwnc hwn.

Yr Adolygiad Annibynnol o argymhellion y Gyfraith Weinyddol

9. Gwnaeth yr Adolygiad Annibynnol o'r Gyfraith Weinyddol ddau argymhelliad ar gyfer newid yn y gyfraith sylwedd, yn ogystal ag argymhellion amrywiol ar gyfer newidiadau yn y weithdrefn, fel a ganlyn:
 - a. deddfu ar gyfer cyflwyno Gorchmynion Diddymu Ataliedig
 - b. deddfu i wrthdroi effaith penderfyniad y Goruchaf Lys yn *Cart*¹ ac ailddatgan nad yw penderfyniadau'r Uwch Dribiwnlys i wrthod caniatâd i apelio yn ddarostyngedig i awdurdodaeth oruchwylio'r Uchel Lys

¹ *R (Cart) v Yr Uwch Dribiwnlys; R (MR (Pacistan)) v Yr Uwch Dribiwnlys (IAC)* [2011] UKSC 28

c. newidiadau yn y weithdrefn i'w hystyried a'u datblygu gan y Pwyllgor Rheol Gweithdrefn (CPRC)

i. dileu'r gofyniad i hawliad gael ei gyhoeddi'n "brydlon", ond cadw'r terfyn amser o 3 mis ii. darparu canllawiau pellach ar ymyrwyr iii. darparu ar gyfer cam ychwanegol yng nghysylwydd Ateb, i'w ffeilio o fewn saith diwrnod i dderbyn y Gydnabyddiaeth o Wasanaeth

10. **Mae'r Llywodraeth yn cytuno â'r argymhellion hyn a'r rhesymeg y tu ôl iddynt. Mae'n bwriadu bwrw ymlaen â'r mesurau hyn mewn deddfwriaeth cyn gynted â phosibl, neu ofyn i'r Pwyllgor Rheol Gweithdrefn Sifil (CPRC) eu hystyried, fel y bo'n briodol.**

Cynigion pellach

11. Yn ogystal, mae'r Llywodraeth yn ystyried diwygiadau pellach sy'n adeiladu ar y dadansoddiad yn yr Adroddiad, ac ar rai o'r opsiynau a awgrymwyd gan y Panel ond na wnaethant argymhellion pendant arnynt. Mae'r Llywodraeth o'r farn bod rhinwedd mewn archwilio'r meysydd canlynol i weld a allai mesurau ymarferol fynd i'r afael â rhai o'r materion a nodwyd yn yr Adroddiad:

- a. deddfu i egluro effaith cymalau ouster statudol
- b. deddfu i gyflwyno rhwymedïau sydd o effaith arfaethedig yn unig, i'w defnyddio gan y llysoedd yn ôl disgrisiwn
- c. deddfu, ar gyfer heriau Offerynnau Statudol, fod rhagdybiaeth, neu ofyniad gorfodol i unrhyw rwymedi fod yn ddarpar yn unig
- d. deddfu i orchmynion diddymu a ataliwyd gael eu rhagdybio neu eu gwneud yn ofynnol

- e. deddfu ar yr egwyddorion sy'n arwain at benderfyniad yn niwlog drwy weithredu'r gyfraith
 - f. gwneud diwygiadau gweithdrefnol pellach (y byddai angen i'r CPRC eu hystyried)
12. Ni fyddai drafftio i ddeddfu ar y materion uchod yn syml, ac mae'r Llywodraeth yn agored i ystyried a allai mesurau eraill, naill ai'n ddeddfwriaethol neu'n anfwrthiol, fod yn effeithiol. Yn yr un modd, mae'r risg o ganlyniadau anfwriadol yn un y mae'r Llywodraeth yn ymwybodol o'r risg o ganlyniadau anfwriadol ac yn ei harchwilio.
 13. Rhennir y ddogfen hon yn fras yn ddwy ran. Mae'r cyntaf yn rhoi amlygiad o ddealltwriaeth y Llywodraeth o'r cyfansoddiad a'i nodau o ran Adolygiad Barnwrol, gan fynd i'r afael â rhai pwyntiau gwerthfawr a godwyd yng ngalw'r Adolygiad am dystiolaeth. Gobeithiwn y bydd hyn yn rhoi eglurder o ran ein bwriadau a'n cyd-destun ar gyfer ein cynigion.
 14. Mae ail ran yr ymgynghoriad yn archwilio'r cynigion penodol drwy esbonio'r rhesymeg yn fanylach a'r hyn y mae pob cynnig wedi'i gynllunio i'w gyflawni. Mae hyn yn cyd-fynd ag awgrymiadau ynghylch sut y gellir gweithredu'r cynigion mewn termau gweddol uchel.
 15. **Yr ydym yn ymgynghori ar y cynigion hyn yn gynnar yn eu datblygiad ac yr ydym yn ymwybodol iawn y bydd angen ymhellach ar rai cynigion iteration, cyn y gallwn ystyried cyflwyno deddfwriaeth.** Mae cwestiynau ymgynghori penodol hefyd yn cyd-fynd â phob cynnig. Croesawn ymatebion ar y cwestiynau hynny. Mae cyflwyniadau nad ydynt yn canolbwyntio ar y cwestiynau, ond sy'n ymdrin â phwnc Adolygiad Barnwrol yn fwy cyffredinol, hefyd i'w croesawu.
 16. Fel rhan o'r ymgynghoriad, bydd y Llywodraeth hefyd yn ymgysylltu â phartïon â diddordeb wedi'u targedu er mwyn deall safbwyntiau rhanddeiliaid ymhellach.
 17. Mae'r Llywodraeth wedi cynnal archwiliad cychwynnol o effeithiau economaidd a chydardoldeb ei chynigion. Bydd asesiad effaith terfynol yn cyd-fynd ag unrhyw ddeddfwriaeth a gyflwynwyd yn dilyn yr ymgynghoriad hwn, a byddwn yn defnyddio barn a thystiolaeth gan ymgynghoreion wrth ddatblygu unrhyw asesiadau effaith terfynol.

2. Y Cyfansoddiad a'r Adolygiad Barnwrol

18. Mae Rheol y Gyfraith yn bwysig. Mae'n egwyddor sy'n rhan annatod o drefniadau cyfansoddiadol y DU. Mae'n sail i'n holl sefydliadau cyhoeddus cenedlaethol a lleol. Tillywydd Rhoddir grym i Reol Cyfraith gan Senedd a etholwyd yn ddemocrataidd yn San Steffan, gan Lywodraeth y DU sy'n cael ei hawdurdod o'r Senedd, gan ein Gweinyddiaethau Datganoledig a chan lywodraeth leol, gan ein cyrff statudol a chan ein llysoedd yn eu gwaith o ddydd i ddydd mewn materion sifil, troseddol a theuluol yn nair awdurdodaeth Cymru a Lloegr, yr Alban a Gogledd Iwerddon. Adolygiad Barnwrol yw un o'r mecanweithiau sy'n helpu i roi grym i Reol'r Gyfraith, gan roi ffordd arall i ddinasyddion sicrhau bod y rhai sy'n dal swydd gyhoeddus neu sy'n defnyddio pwerau cyhoeddus yn ddarostyngedig i'r gyfraith. Mae Adolygiad Barnwrol yn helpu i sicrhau eu bod yn atebol ac yn defnyddio eu pwerau yn unol â'r ffiniau a'r modd y dylid eu harfer, fel y'u pennwyd ac fel y bwriadwyd gan y Senedd. Fel y dywedodd Lady Hale "yn y mwyafrif llethol o achosion, Adolygiad Barnwrol yw gwas y Senedd."²
19. Ategwyd y ddealltwriaeth hon, yn gyffredinol, gan yr ymatebwyr i alwad yr Adolygiad am dystiolaeth. Ond fel y dywed y cyflwyniad i'r Adroddiad, gan ymchwilio'n ddyfnach i ystyr presennol, cymhwyso'n briodol, a hanes Rheol y Gyfraith, mae llawer o wahanol safbwyntiau'n arwyneb. Nid yw hyn, fel y noda'r Adroddiad, yn beth drwg; nodwedd graidd o Gyfansoddiad y DU yw dadl wrthblaid, gan ganiatáu "for anghydweld ar bob lefel."³ Mae'r Llywodraeth hefyd yn ystyried lefelau'r ddadl ynghylch Rheol y Gyfraith, Adolygiad Barnwrol a materion cyfansoddiadol eraill fel symptomatig o gryfderau Cyfansoddiad y DU – mae'r ddadl gyhoeddus honno, a adlewyrchir yn Nau Dŷ'r Senedd, yn effeithio ar ein cyfreithiau, eu gorfodaeth a'r ffordd y caiff y wlad ei llywodraethu. Mae'r Llywodraeth yn credu bod y ddadl ynghylch rôl a swyddogaeth Adolygiad Barnwrol yng Nghyfansoddiad y DU yn un y mae'n rhaid inni ei chael.
20. Dylid ystyried ein hymateb i'r Adroddiad yn y cyd-destun hwn – fel rhan o'r ddadl honno, yn ogystal â chynnig i ddeddfu i egluro rhai agweddau ar Adolygiad Barnwrol, er mwyn ysgogi newid yn y ffordd y mae Adolygiad Barnwrol yn esblygu.

² Lady Hale, Cyflwyniad IRAL, [2]

³ Adroddiad IRAL, 0.23

21. Nid oes angen ailddatgan hanes adolygiad barnwrol yma, ond mae rhai agweddau ar y ddatl hanesyddol sy'n berthnasol i gysyniad y Llywodraeth o rôl Adolygiad Barnwrol a'n dealltwriaeth o Reol'r Gyfraith.
22. Yn gyntaf, mae'r system bresennol o Adolygiad Barnwrol yn gymaint o greu statud ag y mae'n datblygu'r gyfraith gan y llysoedd, drwy ddefnyddio writ uchelfreiniol ac egwyddorion y gyfraith gyffredin. Y llysoedd a eglurodd yr egwyddor, yn *Achos Gwaharddiadau*⁴ A *Achos Progladau*⁵ yn yr ail ganrif ar bymtheg, fod y Goron a'i gweision yn gwasanaethu o dan y gyfraith, ac nad oedd ganddynt bŵer heblaw'r hyn a ganiatawyd gan y gyfraith. Roedd hyn yn gyson â chadarnhad Soferwythy Seneddol yn dilyn y Chwyldro Gogoneddus yn 1688. Yn y canrifoedd canlynol, byddai'r Senedd yn ymyrryd yn uniongyrchol ac yn allweddol wrth ddatblygu'r system farnwrol a'r syniad o Reol Cyfraith fel y mae heddiw. Roedd y Deddfau Barnature yn y 1870au yn gosod y llysoedd ar sail statudol ac yn cyfuno llysoedd y gyfraith gyffredin a llysoedd ecwiti, gan ddangos felly sut y gallai'r Senedd ddiffinio awdurdodaeth y llysoedd ac egluro ffiniau Rheol y Gyfraith. Ar wahân i Ddeddf Uwch Lysoedd 1981, a ddiffiniodd mewn statud yr atebion sydd ar gael drwy Adolygiad Barnwrol, yr ymyriad statudol diweddar pwysicaf ym maes Adolygiad Barnwrol oedd Deddf Hawliau Dynol 1998 a roddodd effaith bellach i'r hawliau a rhyddid sylfaenol a warantedig o dan y Confensiwn Ewropeidd ar Hawliau Dynol.
23. Ar ddiwedd yr 20^{fed} ganrif, atgyfnerthodd y llysoedd hefyd gyfyngiadau penodol ar Weinidogion mewn perthynas ag arfer pŵer mewn achosion fel *Ridge v Baldwin*,⁶ *Conwy v Rimmer*⁷ A *Padfield*.⁸ Datblygodd a mireiniodd y llysoedd hefyd seiliau Adolygiad Barnwrol a'r cysyniad o sefyll gyda'r Arglwydd Diplock yn gwneud datganiadau arloesol yn *GCHQ*⁹ A *Comisiynwyr Cyllid y Wlad*¹⁰ ar y materion hyn yn y drefn honno.

⁴ *Achos Gwaharddiadau* [1607] EWHC KB J23, (1607) 12 Co. Cynrychiolydd. 64

⁵ *Achos Progladau* [1610] EWHC KB J22, (1611) 12 Co. Cynrychiolydd 74

⁶ *Ridge v Baldwin* [1964] AC 40

⁷ *Conwy v Rimmer* [1968] AC 910.

⁸ *Padfield v Minister of Agriculture, Fisheries and Food* [1968] AC 997

⁹ *Cyngor Undebau'r Gwasanaeth Sifil v Gweinidog y Gwasanaeth Sifil* [1985] AC 374

¹⁰ *R v Comisiynwyr Cyllid y Wlad ex parte Ffederasiwn Cenedlaethol y Busnesau Hunangyflogedig a Bach Cyf.* [1982] AC 617

24. Mae'r datblygiadau a ysgogir gan y llysoedd, ac fel y'u gosodwyd mewn statud gan y Senedd, yn enghreifftio natur ymresymol, esblygol a chynyddrannol Cyfansoddiad y DU. Nid yw'r Llywodraeth o'r un graddau â'r datblygiadau hanesyddol hyn yn arwydd o unrhyw ffordd o sut y dylai'r llysoedd a Chyfansoddiad y DU esblygu yn y dyfodol.
25. Er enghraifft, er bod seiliau safonol Adolygiad Barnwrol yn amodau diofyn y mae'r Senedd yn bwriadu eu cymhwyso i arfer unrhyw bŵer, dim ond rhagosodiadau yw'r rhain ac mae'r Senedd yn gwbl rydd i ychwanegu atynt neu eu dileu mewn achosion penodol. Er enghraifft, gall y Senedd ychwanegu dyletswyddau i ymgynghori, i roi rhesymau, i gynnal asesiadau effaith, i ystyried ffactorau penodol yn benodol. Ond gall y Senedd hefyd, yn benodol neu'n ddealedig, dynnu oddi ar y rhagosodiadau, h.y. creu corff sydd â phwerau llawn nad yw'n destun adolygiad ar y sail bod y penderfyniad yn afresymol neu'n golygu ystyried ystyriaeth amherthnasol. Yn wir, mae'r Goruchaf Lys eisoes wedi derbyn bod y Senedd wedi creu corff a all weithredu mewn modd mor afresymol: Senedd yr Alban.¹¹ Nid cymal ouster yw grant o'r fath ar bwerau'r Cyfarfod Llawn: nid yw'n amddifadu'r llysoedd o'u hawdurdodaeth. Yn hytrach, dim ond y Senedd nad yw'n gosod dyletswyddau penodol ynghylch sut y dylid arfer y pŵer y mae wedi'i roi. Am yr un rheswm, nid yw hyn yn torri Rheol y Gyfraith: mae penderfyniad gan Senedd yr Alban i wneud rhywbeth afresymol yn un cyfreithlon y mae ganddo'r pŵer i'w wneud. Yn achos Senedd yr Alban, nid oedd Senedd (y DU) wedi gwneud ei bwriad i roi pwerau o'r fath yn y Cyfarfod Llawn yn glir, ond daeth y llysoedd i'r casgliad mai dyma a fwriadwyd gan y Senedd. Fodd bynnag, i gorff arall, mae'n ddigon posibl y bydd y Senedd am roi pwerau o'i fath yn benodol. Fodd bynnag, byddai'n beth anarferol i'w wneud y tu allan i'r cyd-destun o greu deddfwrfeydd datganoledig sy'n atebol yn ddemocrataidd.
26. Yr ail bwynt yw'r duedd yn y ddadl gyfoes i weld termau fel "Rheol y Gyfraith" yn cyd-fynd â chymhwyso ystod o werthoedd moesol a normadol.¹² Wrth gwrs, mae unrhyw ddiffiniad o Reol'r Gyfraith yn cynnwys dyfarniadau gwerth sy'n ymwneud â natur y gyfraith a ffynonellau awdurdod cyfreithlon o fewn cymdeithas. Ond mae gwahaniaeth sylweddol rhwng diffinio Rheol

¹¹ *Yswiriant Cyffredinol Axa v Yr Arglwydd Adfocad* [2011] UKSC 46, yn [52] (Yr Arglwydd Hope) a [142]-[147] (Yr Arglwydd Reed)

¹² J. Tasioulas, 'Chwyddiant Cysyniadau', Aeon, 2021 (<https://aeon.co/essays/conceptual-gor-redeg-Bygwithllywydd-Ansawdd-o-Cyhoeddus-Rheswm>)

Cyfraith fel y syniad y dylai'r pwerau a roddir gan y Senedd neu drwy'r hawl gael eu gorfodi gan y llysoedd (neu gorff arall) yn ôl bwriad y Senedd, a'r syniad y dylai'r llysoedd fod yn gymwys fel ffynhonnell arall o awdurdod, wrth gwrs, megis eu cysyniad eu hunain o hawliau sylfaenol. Fel y dywedodd yr Athro Ekins:

"Nid yw rheolaeth y gyfraith yn golygu rheolaeth barnwyr (na rheolaeth llysoedd). Mae rheol y gyfraith yn gofyn am hunanddisgyblaeth farnwrol ac nid yw'n caniatáu anfonebu egwyddorion haniaethol neu newydd fel sail i wyro oddi wrth gyfraith sefydlog neu i'w gogoniant, gan gynnwys cyfraith gyfansoddiadol arbennig o sylfaenol. Mae rheol y gyfraith yn egwyddor gadarn o foesoldeb gwleidyddol, sy'n cael ei siapio a'i chynnwys yn ein traddodiad cyfansoddiadol drwy ddewisiadau cyfansoddiadol penodol a rheolau cyfreithiol, gan gynnwys er enghraifft am gyfiawnhad, dewisiadau a rheolau nad yw barnwyr yn rhydd i'w neilltuo."¹³

Fodd bynnag, nid yw hyn yn golygu na ddylai'r llysoedd fod â rôl o ran datblygu'r defnydd o Reol Cyfraith mewn Adolygiad Barnwrol – er enghraifft wrth ddehongli statud, bydd y llysoedd yn tybio bod y Senedd yn dymuno i'r rhai sy'n gwneud penderfyniadau beidio â gweithredu'n afresymol a bod yn anorfod i'w hadolygu ar ystod o seiliau sy'n deillio o'r Gyfraith Gyffredin, oni nodir yn wahanol yn y statud. Ond ni ellir pwysleisio digon mai'r Senedd yw'r prif benderfynwr yma a dylai'r llysoedd sicrhau eu bod yn aros, fel y dywedodd Lady Hale, "gwas y Senedd".

27. Yr 'egwyddor o gyfreithlondeb'¹⁴ yn un maes o'r fath y mae'r llysoedd wedi'i ddatblygu, ac mae lluo o ddadleuon ar y naill ochr a'r llall ynghylch pa mor bell sydd gan y llysoedd, a ddylai, fynd ati i gymhwyso'r egwyddor hon. Ni fydd y dadleuon hynny'n cael eu hail-ddatgan yma, ond mae'r Llywodraeth o'r farn bod y dadansoddiad wedi'i ddarparu i'r alwad am dystiolaeth gan yr Athro Varuhas¹⁵ argyhoeddiadol – bod yr egwyddor o gyfreithlondeb, a ddehonglir yn gyffredinol, yn rhoi ffordd i'r llysoedd fynd y tu hwnt i gyfyngiadau arferol adolygiad sylweddol drwy osod eu hymdeimlad eu hunain o degwch i statud a'i ddehongli yn ei hanfod yn ôl yr hyn sydd, yn eu llygaid, bwriadau'r Senedd ddylai

¹³ Richard Ekins, Cyflwyniad IRAL, [28(a)]

¹⁴ Dros yr 20 mlynedd diwethaf, mae'r llysoedd wedi datblygu egwyddor o ddehongli o'r enw egwyddor cyfreithlondeb. Yn ei hanfod, mae'r egwyddor honno'n golygu nid yn unig na all y Senedd ei hun ddiystyru hawliau sylfaenol na rheolaeth y gyfraith drwy eiriau cyffredinol neu amwys, ond hefyd na all roi'r pŵer i gorff arall, drwy eiriau cyffredinol neu amwys, wneud hynny." (*Yswiriant Cyffredinol Axa v Yr Arglwydd Adfocad* [2011] UKSC 46, yn [152])

¹⁵ Varuhas, 'Egwyddor Cyfreithlondeb', [2020] *Cambridge Law Journal* 578

fod wedi bod. Mae'r Llywodraeth yn pryderu am hyn ac yn cytuno â'r datganiad, a ddyfynnwyd gan Varuhas, o'r Arglwydd Browne-Wilkinson yn *Cymorth Pierson*:

"Mae'r Senedd sydd wedi dewis rhoi pwerau eang i'r Ysgrifennydd Gwladol yn bwriadu i'r pwerau hynny gael eu harfer ganddo yn unol â'i safonau. Os bydd y llysoedd yn ceisio cyfyngu ar gwmpas pwerau o'r fath er mwyn cyd-fynd â chysyniadau tegwch y barnwr unigol, byddant yn haerllugrwydd anuniongyrchol i'r llys yr hawl i roi feto ar benderfyniad a roddwyd gan y Senedd i'r Ysgrifennydd."¹⁶

28. Y cwestiwn yw sut i sicrhau bod athrawiaeth yr 'egwyddor cyfreithlondeb' yn parhau o fewn ffiniau priodol Adolygiad Barnwrol, a'r Senedd yw'r penderfynwr yn y pen draw ynghylch sut y dylid arfer pwerau.
29. Wrth ddeall sut y gellir defnyddio'r egwyddor o gyfreithlondeb mewn ffordd sy'n gorbwysleisio'r marc, mae'n ddefnyddiol cadw mewn cof hanes gofalus y ddyletswydd ffibr ymhlyg y mae cynghorwyr yn ddyledus iddi i drethdalwyr. Yn *Roberts v Hopwood*¹⁷ Dywedodd Pwyllgor Apel Tŷ'r Arglwyddi fod gan y pwerau a roddodd y Senedd i Awdurdodau Lleol yr amod ymhlyg y dylid eu harfer yn unol â dyletswydd ffibr fel y'i gelwir a oedd gan gynghorwyr etholedig tuag at drethdalwyr. Gan ddefnyddio'r cyfyngiad hwn ar bŵer yr oeddent newydd ei ddarganfod, penderfynodd y llysoedd na allai cyngor bennu isafswm cyflog ar gyfer ei weithwyr. Yn y 1980au, defnyddiwyd y athrawiaeth hon i ddileu polisi tocynnau teg Cyngor Llundain Fwyaf.¹⁸ Roedd yr achosion hyn yn cynnwys y llysoedd yn dileu penderfyniadau gan y Cyngor ar y sail nad oeddent yn cyd-fynd â dyletswydd – yr oedd y dehongliad o'r rhain yn wleidyddol iawn – yr awgrymodd y llysoedd Senedd wedi goddrychu'r cynghorau hynny. Beirniadwyd yr achosion hynny gan yr Athro J. Griffiths yn ei lyfr dethlwyd 'Gwleidyddiaeth y Farnwriaeth'.¹⁹ Nid yw'r llinell hon o achosion bellach yn rhan o'r gyfraith, ond mae'n stori ofalus bwysig.
30. Mae'r egwyddor o gyfreithlondeb a syniadau y dylai'r llysoedd fod yn fwy eang wrth benderfynu ar y defnydd priodol o bwerau yn arbennig o bwysig wrth ystyried meysydd cyfreithiol lle mae'r Senedd wedi rhoi disgresiwn i Weinidogion

¹⁶ *R v Ysgrifennydd Gwladol yr Adran Gartref, Ex.P Pierson* [1998] AC 539, 575-576 (Yr Arglwydd BrowneWilkinson)

¹⁷ *Roberts v Hopwood* [1925] AC 578

¹⁸ *Bromley LBC v GLC* [1983] 1 AC 768

¹⁹ J Griffiths, 'Gwleidyddiaeth y Farnwriaeth' (5^{fed} ed, Gwasg Fontana 1997)

neu wneuthurwyr penderfyniadau eraill, neu lle mae gwneuthurwyr penderfyniadau yn defnyddio pwerau uchelfreiniol sy'n yn cael eu dal yn ddi-gyfiawnhad, megis gwneud cytundebau rhyngwladol neu ddatganiadau o ryfel. Yn yr ardaloedd y gellir eu cyfiawnhau, dylai'r llysoedd barhau i arfer awdurdodaeth oruchwylio, gan sicrhau bod y sawl sy'n gwneud penderfyniadau wedi arfer eu pwerau'n briodol, yn hytrach na phenderfynu sut y dylai'r sawl sy'n gwneud y penderfyniadau 'dylai' bod wedi gweithredu yn unol ag egwyddorion eraill.

31. Ystyriaeth arall i'w hystyried yw sut mai dim ond un o'r mecanweithiau atebolrwydd yng Nghyfansoddiad y DU yw Adolygiad Barnwrol, sydd gyda'i gilydd yn sicrhau bod Rheol y Gyfraith yn cael ei chadarnhau. Mewn rhai amgylchiadau, megis mewn meysydd polisi uchel (materion tramor, amddiffyn ac ati), gall yr ysgogiadau atebolrwydd hynny fod mewn mannau eraill, megis gyda'r Senedd, neu gyda Thribiwnlysoedd sydd â'r cymhwysedd i ddyfarnu ar faterion cyfraith gyhoeddus mwy arbenigol. Yn y pen draw, bydd rhinweddau penderfyniadau'r Llywodraeth yn cael eu profi drwy'r broses ddemocrataidd, sy'n faes llawer mwy priodol i farnu materion o werth moesol. Nid yw'r llys wedi'i gynllunio na'i gyfarparu i ddelio â materion o'r fath. Mae yno i ateb cwestiwn penodol.
32. Mae'r dasg o gynnal Rheol y Gyfraith yn perthyn i holl sefydliadau ac asiantaethau'r wladwriaeth, heb sôn am bob un ohonom yn unigol. Dim ond un o'r ffyrdd yr ydym yn cynnal gwiriadau a gwrthbwsau yn ein democratiaeth yw Adolygiad Barnwrol. Mae'r llysoedd, a byddant yn parhau i ddatblygu, cymhwyso Rheol y Gyfraith drwy Adolygiad Barnwrol a hynny'n gwbl briodol. Mae ymhelaethu ar safbwynt y Llywodraeth uchod yn dangos sut y credwn y dylid llunio Adolygiad Barnwrol a lle mae gennym bryderon ynghylch y cyfeiriad posibl. Nid yw hyn yn golygu ein bod yn credu bod angen ailstrwythuro Adolygiad Barnwrol yn radical ar hyn o bryd. Yn hytrach, mae agweddau ar y system bresennol a'r athrawiaeth a gymhwysir gan y llysoedd lle byddai'n ddefnyddiol i'r Senedd ymyrryd ac egluro sut y dylai Adolygiad Barnwrol weithredu statud. Tillywydd dadansoddiad gan yr Adolygiad ac mae eu hargymhellion wedi bod yn hanfodol wrth lunio ein barn ynghylch ble y gallai ymyrraeth fod fwyaf effeithiol. Mae adran nesaf y ddogfen hon yn archwilio'r meysydd penodol hyn lle rydym yn cytuno y byddai newid yn ddefnyddiol.

3. Newid cynyddrannol wedi'i dargedu

33. Gofynnwyd i'r Panel Adolygu yn eu cylch gorchwyl "archwilio'r tueddiadau mewn Adolygiad Barnwrol o weithredu gweithredol, ac ystyried sut y gellir cydbwysu'r diddordeb cyfreithlon yn y dinesydd sy'n gallu herio cyfreithlondeb gweithredu gweithredol drwy'r llysoedd yn briodol â rôl y weithrediaeth i lywodraethu'n effeithiol o dan y gyfraith. " ²⁰
34. Roedd y Panel eu hunain a llawer o'r ymatebwyr i'r alwad am dystiolaeth yn cwestiynu fframio'r cylch gorchwyl, am beidio â sôn am rôl y Senedd a thynnu'r hyn a ddisgrifiwyd gan rai fel gwrth-thesis ffug rhwng llywodraeth effeithiol a hawliau dinasyddion. Nid yw'r diffyg sôn am y Senedd yn arwydd o farn y Llywodraeth ar Adolygiad Barnwrol yn ei chyfanrwydd, fel y gwelir gan y gwaith llawnach uchod lle mae rôl y Senedd yn cael ei phwysleisio'n llawn. O ystyried ehangder enfawr y pynciau sy'n ymwneud ag Adolygiad Barnwrol, cynlluniwyd y cylch gorchwyl i ganolbwyntio ymdrechion y Panel ar feysydd lle'r oedd gan y Llywodraeth y diddordeb mwyaf. Byddai rôl y Senedd, o reidrwydd, yn berthnasol i bob un o'r pynciau a amlinellir gan y cylch gorchwyl, ac mae'r Llywodraeth yn cytuno â'r Panel y dylid pwysleisio rôl y Senedd.
35. Nid yw'r gwahaniaeth rhwng buddiannau'r dinesydd mewn penderfyniadau heriol a Llywodraeth effeithiol yn awgrymu bod y pethau hyn yn gwrthwynebu ei gilydd. Yn wir, mae Llywodraeth effeithiol yn un sy'n diogelu ac yn cynnal hawliau dinasyddion, gan gynnwys yr hawl i gael mynediad at gyfiawnder. Yn hytrach, mae'r cydbwysedd y mae gan y Llywodraeth ddiddordeb ynddo yn un a fynegwyd yn arbennig o dda gan Dr Jonathan Morgan yn ei ymateb i'r alwad am dystiolaeth²¹ a'r Athro Stanley De Smith yn ei astudiaeth o Adolygiad Barnwrol.²² Mae Llywodraeth na ellir ei dal yn atebol am ei gweithredoedd a system o Adolygiad Barnwrol lle y gall pob penderfyniad gan y Llywodraeth gael ei asesu gan lys yn ôl ei deilyngdod ill dau yn eithafion annymunol. Y cwestiwn yw sut i greu system deg lle gall dinasyddion herio penderfyniadau a cheisio ateb priodol heb rwystro'r gwaith o gynnal materion cyhoeddus yn ddiangen. Mae Adolygiad Barnwrol yn elfen hanfodol o'r system atebolrwydd hon, o fewn system o atebolrwydd democrataidd a Seneddol. Mater i'r Senedd yn y pen draw yw

²⁰ Adolygiad Annibynnol o'r Gyfraith Weinyddol, Cylch Gorchwyl: <https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5f27d3128fa8f57ac14f693e/independent-Adolygiad-o-GweinyddolGyfraith-tor.pdf>

²¹ Jonathan Morgan, Cyflwyniad IRAL

²² Adroddiad IRAL, 0.31

penderfynu sut y dylai Adolygiad Barnwrol weithredu, yn gyffredinol ac mewn perthynas ag unrhyw bŵer penodol.

36. Mae'r Adroddiad yn ymwneud â'r syniad hwn ac yn cynnig nifer o argymhellion ynghylch sut y gall y Senedd ymyrryd mewn deddfwriaeth. Mae'r diwygiadau gweithdrefnol a gynigiwn, ac argymhellion yr Adolygiad, wedi'u cynnwys ym mhennod 4 o'r ddogfen hon. O ran diwygio cyfreithiol sylweddol, mae dadansoddiad yr Adroddiad o'r tueddiadau mewn Adolygiad Barnwrol hefyd yn cynnig posibilïadau pellach y mae'r Llywodraeth o'r farn eu bod yn werth eu harchwilio'n fanylach.
37. Yn gyntaf, mae argymhelliad yr Adolygiad i ddileu rhai penderfyniadau gan yr Uwch Dribiwnlys o awdurdodaeth oruchwylio'r Uchel Lys yn nodi maes cyfreithiol penodol lle nad yw adnoddau'r Farnwriaeth a'r Llywodraeth yn cael eu cynnwys yn ddefnyddiol, a lle mae angen ailddatgan bwriad y Senedd yng ngoleuni dyfarniad y llys. Mae'r Panel yn dadlau bod cyfran y ceisiadau am 'Cart JR' sy'n arwain at ddyfarniad o blaid yr hawliwr (0.22%) mor isel fel nad yw'r math hwn o adolygiad yn gymesur, o ystyried defnyddio adnoddau barnwrol, ac y dylid rhoi'r gorau iddynt.
38. Yn ail, mae'r Adolygiad yn argymhell cyflwyno gorchmynion diddymu ataliedig, opsiwn ychwanegol a gynlluniwyd i roi mwy o hyblygrwydd i'r llysoedd wrth benderfynu pa rwymedïau i'w rhoi. Mae gan y Llywodraeth ddiddordeb mewn archwilio ffyrdd y gellid gweithredu'r ddarpariaeth hon, drwy ddeddfu ffactorau y mae'n rhaid i'r llysoedd eu hystyried wrth wneud penderfyniad, er enghraifft. Mae'r mesur yn cynnal effeithiolrwydd rhwymedïau i ddinasyddion, tra'n sicrhau nad yw'r rhwymedïau hynny'n rhwystro llywodraeth effeithiol, drwy roi cyfle i'r sawl sy'n gwneud penderfyniadau wneud iawn am unrhyw wallau, yn hytrach na dileu'r penderfyniad yn blwmp ac yn blaen.
39. Mae'r mesur ar 'Cart JR' yn codi amheuaeth ynghylch y defnydd o gymalau ouster a gynhwysir mewn deddfwriaeth gan y Senedd a'u cais gan y llysoedd. Mae'r Panel yn cadw nad yw cymalau ouster yn wrthneddfol i Reol'r Gyfraith ac maent yn offeryn cyfreithlon i'r Senedd ei ddefnyddio i nodi ffiniau'r awdurdodaeth llysoedd.²³ Mae'r Llywodraeth o'r farn bod yr athrawiaeth a ddilynir gan y llysoedd ers y *Anisminic*²⁴ penderfyniad, sydd wedi arwain at lawer

²³ Adroddiad IRAL, 2.80-89

²⁴ *Anisminic Ltd v Y Comisiwn Iawndal Tramor* [1969] 2 AC 147

o gymalau ouster nad yw'n cael effaith, yn niweidiol i gynnal materion cyhoeddus yn effeithiol gan ei fod yn gwneud y gyfraith fel y'i nodir gan y Senedd yn llawer llai rhagweladwy, yn enwedig pan nad yw'r llysoedd wedi bod yn amharod i ddefnyddio rhai senarios rhesymeg a damcaniaethol ymestynnol i leihau neu ddileu effaith cymalau ouster.²⁵ Mae rhywfaint o'r rhesymu a nodir yn *Preifatrwydd Rhyngwladol*²⁶ yn dangos yr union bwynt hwn. Credwn fod y perygl o ddull o ddehongli cymalau mewn ffordd nad yw'n parchu sofran Seneddol yn un go iawn. Nid yw hynny'n golygu bod y Llywodraeth yn credu bod dull y llysoedd yn gwbl anghywir. Nid yw'n afresymol tybio na fyddai'r Senedd fel arfer yn bwriadu i gorff weithredu gyda chyfyngiad diderfyn, a heb ystyried unrhyw fath o atebolrwydd. Felly, yn dibynnu ar eiriad cymalau ouster, mae'n bosibl y bydd y pwerau dan sylw yn dal i gael eu hadolygu ar ryw sail. Felly, mae angen mwy o eglurder i nodi sut y dylai'r llysoedd ddehongli cymalau o'r fath a'r amgylchiadau lle mae'n rhaid cynnal cymalau ouster. Byddai hyn yn cael yr effaith ddeuol o gadarnhau sofran y Senedd a darparu mwy o ragfynegi ar gymhwyso cymalau o'r fath gan y llysoedd.

40. Yn eu dadleuon ynghylch cyflwyno gorchmynion diddymu ataliedig, mae'r Panel yn trafod athrawiaeth y gyfraith gyffredin o niwllifedd. Byddai gorchmynion diddymu a ataliwyd yn rhoi mwy o hyblygrwydd i'r llysoedd osod ateb llymach, rhoi cyfle i'r Llywodraeth gywiro camgymeriad, neu i'r Senedd awdurdodi defnydd o'r fath o bŵer.²⁷ Mae'r Panel yn dadlau y byddai hyn hefyd yn cyfrannu rhywfaint at symud y llysoedd oddi wrth rai elfennau o'r hyn y mae'r Athro Forar yn ei ddisgrifio fel "metaffiseg cneuen," drwy roi mwy o hyblygrwydd i'r llysoedd ganfod nad yw camgymeriad cyfreithiol mewn achos lle mae pŵer wedi'i arfer yn anghyfreithlon yn arwain yn awtomatig at niwllifedd.
41. Mae'r Panel yn mynd ymlaen i ddweud y byddai hyn yn arbennig o ddefnyddiol yn "(a) achosion cyfansoddiadol proffil uchel lle byddai'n ddymunol i'r llysoedd gydnabod yn glir goruchafiaeth y Senedd wrth ddatrys anghytundebau rhwng y llysoedd a'r weithrediaeth ynghylch defnyddio pŵer cyhoeddus yn briodol, a (b) achosion fel *Hurley A Moore* lle mae'n bosibl i gorff cyhoeddus, os rhoddir yr

²⁵ Gweler paragraff 84 isod

²⁶ *R (ar gymhwyso Preifatrwydd Rhyngwladol) v Tribiwnlys Pwerau Ymchwilio ac eraill* [2019] UKSC 22

²⁷ Adroddiad IRAL, 4.15

amser i wneud hynny, i wella diffyg sydd wedi gwneud ei ymarfer cychwynnol o bŵer cyhoeddus yn anghyfreithlon."²⁸

42. Yn yr achosion hyn ac achosion eraill, mae'r Llywodraeth o'r farn y gallai fod angen ymyrryd i lywio Adolygiad Barnwrol i ffwrdd o'r ddamcaniaeth bod penderfyniadau yr effeithir arnynt gan wall cyfreithiol yn gyfystyr yn awtomatig â chamgymeriad awdurdodaethau, gan wneud y penderfyniad yn arfer pŵer nad oedd gan y corff hwnnw, ac felly niwllifedd. Archwilir hyn yn fanylach o baragraffau 71-78.
43. Yn ogystal, mae gan y Llywodraeth ddiddordeb mewn archwilio cyflwyno darpar rwymedïau, i'w defnyddio yn ôl disgrisiwn y llys, yn unol ag egwyddorion penodol. Unwaith eto, y bwriad yw rhoi dewis arall i'r llysoedd yn yr un modd â gorchymyn diddymu wedi'i atal. Byddai ateb arfaethedig yn caniatáu i'r llysoedd gymhwyso ateb yn y dyfodol yn hytrach nag yn ôl-weithredol.
44. Trafododd y Panel Adolygu yn faith y materion sylweddol eang eraill a nodir yn y Cylch Gorchwyl: codio, diffyg cyfiawnhad a sail yr adolygiad. Nid argymhellodd y Panel y dylai'r Llywodraeth gymryd unrhyw gamau yn y meysydd hyn. Y prif reswm a roddodd y Panel oedd yr anawsterau ymarferol o ran deddfu i nodi egwyddorion cyffredinol ar y meysydd cymhleth hyn. Mae'r Adroddiad yn dadlau y byddai mynd i'r afael â materion penodol wrth iddynt godi yn fwy effeithiol. Nid oedd y Panel yn gwrthwynebu'r cynnig y gallai'r Senedd ddeddfu i ddiffinio seiliau Adolygiad Barnwrol, na gwneud meysydd cyfreithiol nac arfer pŵer cyhoeddus nad yw'n cael ei gyfiawnhau.
45. Mae'r Llywodraeth yn cytuno â'r dadansoddiad hwn, a adlewyrchwyd hefyd mewn llawer o'r cyflwyniadau i'r alwad am dystiolaeth. Roedd cyflwyniadau a oedd yn cynnig cymariaethau â gwladwriaethau sydd wedi codio Adolygiad Barnwrol, megis Awstralia neu Dde Affrica, yn arbennig o ddefnyddiol wrth dynnu sylw at y posibilrwydd o anfwriadol canlyniadau, megis mwy o ddeddfwriaeth lloeren, neu anawsterau mewn deddfwriaeth o'i fath gan ychwanegu unrhyw eglurder. Yn yr un modd, crynhodd Cyfreithwyr Cyhoeddus Prifysgol Rhydychen y ddwy broblem i bob pwrpas gyda deddfu'n fras²⁹ – sef bod bod yn rhy gyffredinol yn arwain at gymalau nad ydynt yn cael fawr o effaith,

²⁸ Adroddiad IRAL, 4.18

²⁹ Cyfreithwyr Cyhoeddus Prifysgol Rhydychen, Cyflwyniad IRAL, yn [27]

tra'n bod yn rhy gyfarwyddol yn peryglu diffygion mewn drafftio cymhleth iawn a dechrau ymglyfreitha lloeren.

46. Os yw'r datblygiadau y mae'r Panel Adolygu yn cyfeirio atynt (mae'r llysoedd sy'n cydnabod bod llai a llai o ardaloedd nad ydynt yn gyfiawnhad, neu'n ehangu'r seiliau y gellir herio penderfyniadau arnynt) yn parhau ac yn mynd ymhellach, gall hyn dynnu Adolygiad Barnwrol tuag at, fel y disgrifia'r Athro Varuhas, adolygiad sylweddol sy'n seiliedig ar deilyngdod, yn hytrach na goruchwyllo.³⁰ Yna, byddai angen i'r Llywodraeth ystyried a oedd angen cynnig deddfwriaeth ar y cwestiynau hyn a chwestiynau cyfansoddiadol ehangach eraill.
47. Fodd bynnag, ar hyn o bryd, byddai ymateb o'r fath yn gynamserol, ac fel y nododd y Panel Adolygu, mae meysydd penodol lle gallai diwygiadau fod yn gynhyrchiol. Mynd i'r afael â docdriau'r gyfraith gyffredin ynghylch cymalau a niwllifedd drwy ddarparu rhwymedïau mwy hyblyg, neu drwy ychwanegu eglurder at sut y dylai Adolygiad Barnwrol weithredu yn yr ardaloedd hynny, targedu'r materion yr ydym yn pryderu fwyaf amdanynt. Mae'r dull hwn yn ymwybodol o rôl y llysoedd wrth ddatblygu'r defnydd o Reol Cyfraith drwy Adolygiad Barnwrol, ond mae'n gofyn i'r Senedd gymryd rhan mewn meysydd lle mae'r Llywodraeth yn anghytuno â chyfeiriad esblygiad Adolygiad Barnwrol.

³⁰ Jason Varuhas, Cyflwyniad IRAL

4. Yr Adolygiad Annibynnol o argymhellion y Gyfraith Weinyddol

Wrthdroi Cart

48. Mae'r achos o *R (ar gais Cart) v Yr Uwch Dribiwnlys* [2011] Cadarnhaodd UKSC 28 yr egwyddor bod penderfyniadau'r Uwch Dribiwnlys ynghylch caniatâd i apelio yn gallu ymateb i Adolygiad Barnwrol ar sail camgymeriad cyfreithiol. Yn *Cart*, heriodd yr ymgeiswyr benderfyniad yr Uwch Dribiwnlys i wrthod caniatâd i apelio yn erbyn penderfyniad gan y Tribiwnlys Haen Gyntaf. Roedd yr achos yn cynnwys dau hawliad ar wahân a oedd yn cyffwrdd â'r un mater: roedd un yn ymwneud â'r Tribiwnlys Nawdd Cymdeithasol a Chymorth i Blant (sydd bellach wedi'i gymryd drosodd gan y Tribiwnlys Haen Gyntaf) a'r Tribiwnlys Haen Gyntaf (Siambr Mewnfudo a Lloches). Fe'i cynhaliwyd yn unfrydol yn yr achos hwn y gellir defnyddio Adolygiad Barnwrol mewn achosion o'r fath i adolygu penderfyniadau'r Uwch Dribiwnlys ar ganiatâd i apelio yn erbyn ceisiadau lle honnwyd bod y penderfyniad wedi'i wneud drwy gamgymeriad cyfreithiol. Roedd y gallu i gyflwyno hawliadau o'r fath yn gyfyngedig, gan fod y Goruchaf Lys o'r ffaith mai dim ond pan oedd pwynt pwysig o egwyddor neu arfer neu ryw reswm cymhellol arall dros adolygu'r achos y dylid rhoi caniatâd ar gyfer Adolygiad Barnwrol.
49. Yn eu hadroddiad, daeth yr Adolygiad i'r casgliad bod Adolygiadau Barnwrol Cart yn faes o Adolygiad Barnwrol y gellid ei dorri'n ôl.³¹ Mae'r Llywodraeth yn cytuno. Cynhaliodd y Panel ddadansoddiad manwl o effeithiolrwydd Adolygiadau Barnwrol Cart a chanfu mai ceisiadau o'r fath yw'r gyfran fwyaf o achosion Adolygiad Barnwrol o bell ffordd, gyda (ar gyfartaledd) 779 o geisiadau am Gart Adolygiad Barnwrol y flwyddyn rhwng 2015 a 2019. Y categori uchaf nesaf o geisiadau Adolygiad Barnwrol yw'r rhai sy'n ymwneud â phenderfyniadau'r Swyddfa Gartref i gadw gwladolion tramor, gyda chyfartaledd o 733 o geisiadau am Adolygiad Barnwrol y flwyddyn.³²
50. Fel y nodwyd gan yr Adroddiad, cyfiawnhad y Goruchaf Lys dros Adolygiadau Barnwrol Cart oedd y byddent yn darparu "ar gyfer rhywfaint o oruchwyliaeth farnwrol gyffredinol o benderfyniadau'r Uwch Dribiwnlys, yn enwedig mewn

³¹ Adroddiad IRAL, 3.35

³² Adroddiad IRAL, 3.38

perthynas â gwrthod caniatâd i apelio ato, er mwyn gwarchod rhag y risg bod gwallau cyfreithiol o arwyddocâd gwirioneddol yn llithro drwy'r system. "³³

51. Mae'r Llywodraeth yn cymeradwyo nod rhesymeg y Goruchaf Lys. Fodd bynnag, fel y nodir yn glir yn yr Adroddiad, mae hyn wedi costio'n sylweddol. Dadansoddodd yr Adolygiad 5,502 o Adolygiadau Barnwrol Cart (yr holl Adolygiadau Barnwrol Cart ers i'r llwybr hwn ddod ar gael) a chanfu mai dim ond mewn 12 achos (yn amrywio rhwng 0-3 y flwyddyn) y canfuwyd camgymeriad cyfreithiol – cyfradd o 0. 22%.³⁴ Yn 2017, cyflwynwyd 789 o geisiadau, pob un yn gorfod cael eu hystyried yn llawn gan Farnwr yr Uchel Lys, heb ddod o hyd i un gwall cyfreithiol. At hynny, mae'r Llywodraeth o'r farn bod gwneud penderfyniadau'r Uwch Dribiwnlys yn cael eu cyfiawnhau gan Adolygiad Barnwrol yn groes i fwriad y Senedd. Y rheswm am hyn yw mai bwriad gwreiddiol yr Uwch Dribiwnlys oedd bod yn weddol gyfartal â'r Uchel Lys. Fel y nodwyd yn y nodiadau esboniadol i Ddeddf Tribiwnlysoedd, Llysoedd a Gorfodi 2007, "mae'r Uwch Dribiwnlys yn lys cofnod uwch, fel yr Uchel Lys."³⁵ Wrth ddatgan penderfyniadau'r Uwch Dribiwnlys sy'n gallu cynnal Adolygiad Barnwrol, israddiodd y Goruchaf Lys statws arfaethedig yr Uwch Dribiwnlys i bob pwrpas.
52. Felly mae'r Llywodraeth yn bwriadu gweithredu argymhelliad yr Adolygiad i ddileu'r llwybr llety Cart Adolygiadau Barnwrol, gan wrthdroi canlyniad yr achos yn effeithiol. Deallir y gallai hyn achosi rhywfaint o anghyfiawnder i'r ychydig achosion hynny a ddygwyd mewn amgylchiadau tebyg i'r 12 sydd wedi nodi gwallau o'r gyfraith ers dechrau adolygiadau 'Cart'. Fodd bynnag, mae'r Llywodraeth o'r farn bod y cysyniad o ddargyfeirio symiau mawr o adnoddau cyhoeddus tuag at yr achosion hyn yn anghymesur. Mae'r Llywodraeth o'r farn bod parhau i ddefnyddio Cart Nid oes cyfiawnhad dros Adolygiadau Barnwrol, gan ystyried mai hwy yw'r gyfran fwyaf o Adolygiadau Barnwrol, y Cart hwnnw Mae Adolygiadau Barnwrol yn cynnwys barnwyr yn adolygu penderfyniadau a wnaed gan feirniaid o'r un lefel, a bod y gyfradd lwyddo, o 0.22%, yn isel iawn.

Gorchymynion diddymu wedi'u hatal

53. Argymhellodd y Panel ymhellach y dylai'r Senedd roi ateb i atal dros dro er mwyn lleddfu'r diffyg o ran gorchymyn diddymu.³⁶ Byddai hyn yn darparu y bydd penderfyniad/arfer pŵer yn cael ei ddiddymu os nad yw amodau penodol a

³³ Adroddiad IRAL, 3.40; *R (Cart) v Uwch Dribiwnlys* [2012] 1 AC 663, 699 (fesul Arglwydd Phillips)

³⁴ Adroddiad IRAL, 3.45

³⁵ Deddf Tribiwnlysoedd, Llysoedd a Gorfodi 2007, Nodyn Esboniadol

52

³⁶ Adroddiad IRAL, 6.8(h)

bennwyd gan y llys wedi'u bodloni ar ôl cyfnod penodol o amser. Gallai hyn, fel y dywedodd yr Adolygiad, olygu y byddai'r diddymu'n digwydd "oni bai bod y Senedd deddfu yn y cyfamser i gadarnhau arfer y pŵer hwnnw", gyda'r gorchymyn hefyd yn nodi'n gyffredinol yr hyn y byddai'n rhaid i'r ddeddfwriaeth ei ddweud er mwyn cadarnhau'n llwyddiannus arfer y pŵer hwnnw.³⁷ Llywodraeth yn cytuno â'r Adolygiad ar y mesur hwn. Weithiau gall gorchymynion diddymu gael effaith anghymesur o gymharu ag effaith y camgymeriad gweithdrefnol sy'n cael ei adolygu, felly gallai rhoi'r dewis i'r llys atal effaith gorchymyn diddymu sicrhau'r canlyniad gorau i bob parti o ran sicrhau bod gweithdrefnau'n cael eu dilyn, tra'n cynnal parch at sofran y Senedd.

54. Mae cynsail ar gyfer mesur o'r fath. Mae adran 102 o Ddeddf yr Alban yn rhoi pwerau disgrisiwn i'r llys atal effaith deddfwriaeth sylfaenol neu is-ddeddfwriaeth yr Alban, neu benderfyniad gan aelod o Lywodraeth yr Alban, pan basiwyd y ddeddfwriaeth neu pan wnaed penderfyniad sy'n uwch na chymhwysedd datganoledig. Mae atal effaith y ddeddfwriaeth neu'r penderfyniad yn caniatáu i'r diffyg gael ei gywiro.³⁸ Mae'r Adolygiad yn awgrymu diwygiad i adran 31 o Ddeddf Yr Uwch Lysoedd 1981 ar hyd llinellau tebyg, er mwyn darparu i'r perwyl y gall yr Uchel Lys, ar gais am Adolygiad Barnwrol, atal unrhyw orchymyn diddymu a wna, a darparu na fydd y gorchymyn yn dod i rym os yw'n sicr amodau a bennir gan yr Uchel Lys wedi'u bodloni o fewn cyfnod penodol o amser."³⁹

Cwestiwn 1: A ydych o'r farn ei bod yn briodol defnyddio cynsail o adran 102 o Ddeddf yr Alban, neu ddefnyddio awgrym yr Adolygiad wrth ddarparu ar gyfer disgrisiwn i gyhoeddi gorchymyn diddymu ataliedig?

55. Mae'r Llywodraeth o'r farn bod darparu disgrisiwn i'r llysoedd atal gorchymyn diddymu yn amlwg yn ddichonadwy. Mae ystyriaeth ychwanegol i ymgylgoreion yn ymwneud ag ystyriaethau gorfodol o ran pryd y byddai defnyddio disgrisiwn o'r fath yn fwyaf priodol. Dyma lle mae gwahaniaeth yn codi rhwng cynsail Adran 102 Deddf yr Alban a'r Adroddiad. Ar y naill law, mae adran 102(3) yn nodi "wrth benderfynu a ddylid gwneud [gorchymyn diddymu ataliedig], bydd y llys neu'r tribiwnlys (ymhlith pethau eraill) yn rhoi sylw i'r graddau y byddai pobl nad ydynt yn bartïon i'r achos yn cael eu heffeithio'n andwyol fel arall."⁴⁰ Mae hyn felly'n

³⁷ Gweler Adroddiad IRAL 3.47 - 3.69 am drafodaeth fanwl ar y cynnig hwn

³⁸ a.102 Deddf yr Alban 1998

³⁹ Adroddiad IRAL, 3.68

⁴⁰ a.102(3) Deddf yr Alban 1998

rhoi eglurder mewn perthynas â phan gaiff ei atal bydd diddymu gorchmynion yn fwy priodol na gorchmynion diddymu ar unwaith. Heb wrthod adran 102(3), mae'r Adolygiad yn awgrymu y byddai'n cael ei adael i'r llysoedd ddatblygu egwyddorion i'w harwain wrth benderfynu ym mha amgylchiadau y byddai gorchymyn diddymu ataliedig yn cael ei ddyfarnu, yn hytrach na dyfarnu gorchymyn diddymu ar unwaith neu ddatganiad o niwllifedd. "⁴¹

56. Mae'r Llywodraeth o'r farn y byddai'n briodol nodi mewn ffactorau neu feini prawf deddfwriaethol y dylai'r llys eu hystyried wrth ystyried a yw gorchymyn diddymu wedi'i atal yn briodol. Fel arall, gellid nodi meini prawf hefyd mewn deddfwriaeth y mae'n rhaid i'r llysoedd ei hystyried, ac sydd, os caiff ei bodloni, yn mandadu'r llys i ddefnyddio gorchymyn atal oni bai bod diddordeb eithriadol gan y cyhoedd mewn peidio â gwneud hynny. Gall cyfuniad o'r ddau fod yn briodol hefyd Byddai'r dulliau hyn yn rhoi mwy o sicrwydd i bartïon ynghylch canlyniad trafodion Adolygiad Barnwrol. Gallai ystyriaethau priodol gynnwys:
- a. a ellir cywiro'r diffyg gweithdrefnol
 - b. a fyddai camau adferol i gydymffurfio â gorchymyn ataliedig yn arbennig o feichus/cymhleth/costus
 - c. a fyddai cost iawndal am unioni darpariaethau a ddiddymwyd yn ormodol
57. Nid yw'r Llywodraeth wedi ymrwymo i ddilyn unrhyw un o'r cynigion penodol uchod, ond mae'n gwahodd ymgylgoreion i werthuso a rhoi sylwadau ar bob cynnig i'w helpu i asesu eu rhinweddau.

Cwestiwn 2: A oes gennych unrhyw farn ynghylch y ffordd orau o gyflawni nodau'r cynigion mewn perthynas ag Adolygiadau Barnwrol Cart a gorchmynion diddymu ataliedig?

⁴¹ Adroddiad IRAL, 3.69.

5. Cynigion ychwanegol ar gyfer ymgynghori

58. Mae'r Llywodraeth, yng ngoleuni'r dadansoddiad rhagorol yn yr Adroddiad, hefyd o'r farn ei bod yn werth ymgynghori ar fesurau nad oeddent yn cael eu hargymell gan y Panel, ond a fyddai'n ategu eu prif gynigion.
59. Ar hyn o bryd, bwriadwn mai dim ond i un mater a gadwyd yn ôl y bydd y cynigion isod yn berthnasol (y cynnig ar Adolygiadau Barnwrol Cart), ac awdurdodaeth Cymru a Lloegr. Er gwaethaf ein bwriad presennol, mae'r Llywodraeth yn awyddus iawn i glywed gan randdeiliaid o'r Alban a Gogledd Iwerddon i'n helpu i ddeall unrhyw effeithiau ar y cynigion hyn ar y gweinyddiaethau datganoledig.

Cwestiwn 3: Ydych chi'n meddwl y dylai'r cynigion yn y ddogfen hon, lle maent yn effeithio ar yr awdurdodaethau datganoledig, gael eu cyfyngu i Gymru a Lloegr yn unig?

Rhwymedïau

Rhwymedïau darpar-yn-unig

60. Mae'r Llywodraeth yn ystyried a ddylid rhoi disgrisiwn i feirniaid i orchymyn ateb i fod yn ddarpar-unig ei natur. Mewn gwirionedd, byddai hyn yn golygu na ellid defnyddio penderfyniad neu ddarpariaeth is-ddeddfwriaethol yn y dyfodol (fel y byddai'n cael ei ddiddymu), ond byddai ei ddefnydd blaenorol yn cael ei ystyried yn ddilys. Byddai hyn yn rhoi sicrwydd mewn perthynas â gweithredu gan y llywodraeth; os yw polisi wedi costio swm sylweddol o arian trethdalwyr, er enghraifft, byddai'n lliniaru effaith gorfod sefydlu cynllun digolledu ar unwaith. Yn ei dro, byddai hyn yn lliniaru effeithiau cyllidebu'r llywodraeth, a fyddai'n galluogi'r Llywodraeth i barhau i wario ar wella bywydau ei dinasyddion. Yn hytrach, gallai ateb darpar-bosibl ddefnyddio mecanweithiau gwleidyddol cymodlon i'r graddau llawnaf, i sefydlu cynllun iawndal sy'n briodol ac yn gadarn, yn hytrach na'i greu mewn modd adweithiol.
61. Cydnabyddir y gallai hyn arwain at ganlyniad anghyfiawn ar unwaith i lawer o'r rheini y mae polisi a wnaed yn amhriodol eisoes wedi effeithio arnynt, ond byddai hyn yn cael ei gywiro yn y tymor hir. Cydnabyddir hefyd nad oedd yr Adroddiad yn gwneud unrhyw argymhellion mewn perthynas â'r mesur hwn. Fodd bynnag, fel gyda'r gorchymyn diddymu a ataliwyd, mae cynsail ar gyfer mesur o'r fath. Ochr yn ochr â darpariaethau i atal effaith penderfyniad y llys, mae adran 102(2)(a) o Ddeddf yr Alban hefyd yn rhoi disgrisiwn i'r llys wneud gorchymyn

sy'n "dileu neu gyfyngu ar unrhyw effaith ôl-weithredol ar y penderfyniad."⁴² Er mwyn pwysleisio, byddai hyn yn bŵer disgresiwn i'r llys orchymyn pe bai'n gweld yn dda gwneud hynny, ac nid yw'r Llywodraeth o bell ffordd yn cymell rhoi atebion gyda darpar effaith yn unig.

62. Mae barnwyr wedi cydnabod mantais rhwymedïau darpar-yn-unig. Yn *R (Hurley a Moore) V Yr Ysgrifennydd Gwladol dros Fusnes, Arloesedd a Sgiliau*,⁴³ Dywedodd Elias LJ:

"Yn fy marn i ... Nid wyf o'r farn y byddai'n ateb cymesur i ddileu'r rheoliadau eu hunain. Er fy mod wedi dod i'r casgliad na roddodd yr Ysgrifennydd Gwladol y sylw trwyadl sydd ei angen ar y pecyn o fesurau yn gyffredinol, ac i'r graddau hynny nid yw'r toriad yn dechnegol yn unig, Yr wyf yn fodlon bod y penderfyniad penodol i bennu'r ffioedd ar y lefel a adlewyrchir yn y rheoliadau yn destun dadansoddiad priodol. At hynny, mae'r holl bartïon y mae'r penderfyniadau hyn yn effeithio arnynt – y Llywodraeth, prifysgolion a myfyrwyr – wedi bod yn gwneud cynlluniau ar y rhagdybiaeth y byddai'r ffioedd yn cael eu codi. Byddai'n achosi anhrefn gweinyddol, ac mae'n anochel y byddai iddo oblygiadau economaidd sylweddol, pe bai'r rheoliadau'n cael eu dileu erbyn hyn."⁴⁴

63. Nid yw'r syniad y gallai dileu rhai penderfyniadau neu reoliadau greu anhrefn gweinyddol a goblygiadau economaidd difrifol yn bryder newydd o bell ffordd. O dan y cynnig hwn, byddai rhwymedïau arfaethedig yn unig yn arf ychwanegol i'r beirniaid ei ddefnyddio i gael canlyniad yn unig mewn achosion o'r fath.
64. Fel gyda gorchmynion diddymu ataliedig, mae'r Llywodraeth hefyd o'r farn ei bod yn briodol darparu mewn ffactorau deddfwriaeth y gellir asesu'r angen am ateb arfaethedig yn unig yn eu herbyn, gyda'r bwriad o roi mwy o sicrwydd i'r ddwy ochr. Gallai hyn gynnwys ei gwneud yn ofynnol i'r llysoedd ystyried y ffactorau canlynol cyn gosod ateb:
- a. a fyddai gan orchymyn o'r fath oblygiadau economaidd eithriadol
 - b. a fyddai baich gweinyddol sylweddol

⁴² a.102(2)(a) Deddf yr Alban 1998

⁴³ [2012] EWHC 201 (Gweinyddu)

⁴⁴ *R (Hurley ac Anore) v Yr Ysgrifennydd Gwladol dros Fusnes, Arloesedd a Sgiliau* [2012] EWHC 201 (Gweinyddu) yn [99]

c. a fyddai anghyfiawnder yn cael ei achosi gan rwymedi darpar-yn-unig

d. a yw trydydd partïon eisoes wedi dibynnu'n sylweddol ar y ddarpariaeth/penderfyniad a gafodd ei rhoi

65. Unwaith eto, nid yw'r Llywodraeth wedi ymrwymo i unrhyw un o'r cynigion penodol hyn fel y cyfryw, ond mae'n croesawu sylwadau ar ffactorau a fyddai'n gwneud ateb darpar-yn-unig yn briodol, ac yn helpu i ddarparu canllawiau i'r llysoedd i'r perwyl hwnnw.

Cwestiwn 4: (a) Ydych chi'n cytuno y dylid gwneud diwygiad pellach i adran 31 o Ddeddf yr Uwch Lysoedd er mwyn darparu pŵer disgresiwn ar gyfer rhwymedïau darpar-yn-unig? Os felly, (b) pa ffactorau ydych chi'n eu hystyried fyddai'n berthnasol wrth benderfynu a fyddai'r ateb hwn yn briodol?

Rhagdybiaeth neu ofyniad am orchmynion diddymu ataliedig neu rwymedïau darpar-yn-unig

66. Mae'r Llywodraeth o'r farn, fel arall, y gellid datblygu 'gofyniad' am rwymedïau darpar-wneud yn ogystal â gorchmynion diddymu ataliedig mewn rhai amgylchiadau.

Rhwymedïau darpar-yn-unig

67. Ar gyfer rhwymedïau arfaethedig yn unig, fel y nodir uchod, byddai hyn yn darparu ar gyfer peidio â chadarnhau'r cymalau a oedd wedi'u rhoi mewn offerynnau statudol yn y dyfodol (fel y byddent yn cael eu diddymu), tra'n barnu bod eu defnydd blaenorol yn ddilys. Y rheswm am hyn yw, fel y dywedodd Syr Stephen Laws, gweithredoedd o natur ddeddfwriaethol (gan gynnwys is-ddeddfwriaeth) yn gynhenid wahanol i ymarferion pŵer eraill.⁴⁵ Bwriedir i ddeddfwriaeth o'r fath fod yn ddilys ac yn cael ei hystyried yn ddilys ac yn dibynnu arni gan eraill.⁴⁶ Felly:

"Bydd annilysu deddfwriaeth yn ôl-weithredol, ym mhob achos bron, yn gosod anghyfiawnder ac annhegwch ar y rhai sydd wedi dibynnu'n rhesymol ar ei ddilysrwydd yn y gorffennol. Mae'r anghyfiawnder a'r annhegwch yn gallu cael eu gorfodi dros gyfnod hir iawn – gyda maint y ddau yn cynyddu'r hwyaf y mae'r

⁴⁵ Stephen Laws, Cyflwyniad IRAL, [112]-[117]

⁴⁶ Stephen Laws, Cyflwyniad IRAL, [118]

cyfnod hwnnw. Mae'n fath o anghyfiawnder ac annhegwch sy'n gwbl anghydnaws â hyd yn oed y fersiynau culaf o'r cysyniad o reol y gyfraith."⁴⁷

68. Mae'r Llywodraeth o'r farn mai'r ffordd orau o wasanaethu sicrwydd cyfreithiol, ac felly Rheol y Gyfraith, yw drwy ddieithriad darpariaethau o'r fath yn unig. Oherwydd eu gwaith craffu, mae atebion sy'n canolbwyntio ar y Senedd yn fwy priodol lle mae offerynnau statudol yn cael eu rhoi ar waith. Byddai archebu diddymu Darpar Offerynnau Statudol yn unig yn canolbwyntio deddfwriaeth adferol ar ddatrys materion sy'n ymwneud â'r ddarpariaeth ddiffygiol, gan gyfyngu ar y graddau y mae'n rhaid cywiro materion ychwanegol oherwydd diddymu eang ac ôl-weithredol. Yn benodol, mae'r Llywodraeth o'r farn bod y ddau gynnig amgen canlynol yn werth eu harchwilio ymhellach:

- a. **Rhagdybiaeth o ddiddymu darpar-yn-unig mewn perthynas ag Offerynnau Statudol.** Byddai'r cynnig hwn yn arwain at greu rhagdybiaeth statudol o ddiddymu offerynnau statudol yn unig. Bydd natur gwrthbrofi'r rhagdybiaeth yn cael ei adael i'r llysoedd benderfynu. Mae hyn yn lleddfu effaith diddymu Offeryn Statudol yn ôl-weithredol, ac yn caniatáu hyblygrwydd wrth ddarparu iawn. Mae'r Llywodraeth yn croesawu barn ymgynghoreion ar effeithiolrwydd rhagdybiaeth o'r fath.
- b. **Bydd dynodi'r rhwymedïau a roddir mewn perthynas ag Offerynnau Statudol yn ddarpar yn unig, oni bai bod diddordeb cyhoeddus eithriadol sy'n gofyn am ddull gweithredu gwahanol.** Mae'r cynnig hwn yn mynd â'r rhesymeg a amlinellir yn (a) uchod ymhellach, ac yn rhoi mwy o eglurder mewn perthynas â'r gohiriad sydd i'w roi i Offerynnau Statudol. Mae'r graddau y Gellir cyfyngu ar Offerynnau Statudol yn ôl-weithredol, oni bai bod haerriad gweithredol o fuddiant cyhoeddus eithriadol i beidio â gwneud hynny. Byddai dull gorfodol felly yn rhoi lle gweinyddol clir a hyblyg i'r Llywodraeth ymgymryd â champau gweithredol fel sy'n ofynnol gan y Senedd, tra'n rhoi modd i feirniaid adolygu pwerau o'r fath ar delerau y maent eisoes yn gyfarwydd â hwy, h.y. drwy asesu budd eithriadol y cyhoedd.

Cwestiwn 5: A ydych yn cytuno y bydd y dulliau arfaethedig yn (a) a (b) yn rhoi mwy o sicrwydd ynghylch defnyddio Offerynnau Statudol, y mae'r Senedd eisoes wedi craffu arnynt? Ydych chi'n meddwl y byddai dull tybiaf (a) neu ddull gorfodol (b) yn fwy priodol?

⁴⁷ Stephen Laws, Cyflwyniad IRAL, [119]

Gorchmynion diddymu wedi'u hatal

69. Ar gyfer diddymu gorchmynion, mae'r Llywodraeth yn ystyried defnydd ehangach o ofyniad, lle mae'r defnydd diodyn o orchymyn diddymu mewn perthynas ag unrhyw bŵer a amharwyd yn golygu ei fod wedi'i atal. Byddai'n werth cael gofyniad dros bŵer disgrisiwn oherwydd bod oedi sylweddol o ran deall sut a phryd y bydd pŵer disgrisiwn yn cael ei ddefnyddio gan y llysoedd, ac i ba raddau. Mae'r Llywodraeth o'r farn bod amrywiaeth eang o ganlyniadau posibl ar hyn o bryd pan fydd gweithredoedd cyfreithiol wedi'u rhoi ar waith. Mae perygl bod yn rhaid dileu polisi cyfan oherwydd diffyg y gellir ei gywiro. Gellir dangos hyn drwy *R (Cymdeithas Deillion a Chaeadau Prydain) v Yr Ysgrifennydd Gwladol dros Gymunedau Tai a Llywodraeth Leol*,⁴⁸ pan oedd rheoliad sy'n gwahardd rhai deunyddiau hylosg (a basiwyd yn dilyn trychineb Grenfell) yn anghyfreithlon oherwydd ymgynghori annigonol. Diddymodd y Llys y rheoliadau a bu'n rhaid i'r Ysgrifennydd Gwladol ddechrau'r broses o wneud rheoliadau newydd o'r newydd. Mewn achos o'r fath, byddai wedi bod yn well atal y gorchymyn diddymu hwn tra'n aros i'r Ysgrifennydd Gwladol gwblhau'r broses. Mae gofyniad i wneud gorchymyn diddymu ataliedig pan ellir cywiro'r diffyg yn rhoi mwy o sicrwydd i ba gywiro y bydd angen i'r Llywodraeth ei wneud os caiff eu rheoleiddio ei herio'n llwyddiannus. Mae'r Llywodraeth o'r farn ymhellach mai'r ffordd orau o barchu sicrwydd cyfreithiol, ac felly Rheol y Gyfraith, yw drwy ddiddymu darpariaethau o'r fath yn y ffordd orau. Byddai diddymu wedi'i atal yn ddiodyn yn canolbwyntio camau adferol ar ddatrys materion sy'n ymwneud â'r ddarpariaeth ddiffygiol. Yn benodol, mae'r Llywodraeth o'r farn bod y ddau gynnig amgen canlynol yn werth eu harchwilio ymhellach:

- a. **Rhagdybiaeth y dylid atal unrhyw orchymyn diddymu.** Byddai'r cynnig hwn yn arwain at greu rhagdybiaeth statudol o orchmynion diddymu a ataliwyd yn ddiodyn. Bydd natur y gwrthblaid yn cael ei adael i'r llysoedd benderfynu. Bydd hyn yn cynnig hyblygrwydd wrth gywiro materion yn adeiladol lle y bo'n bosibl. Mae'r Llywodraeth yn croesawu barn ymgynghoreion ar effeithiolrwydd rhagdybiaeth o'r fath.
- b. **Mae'n dynodi y bydd gorchmynion diddymu yn cael eu hatal, oni bai bod budd eithriadol i'r cyhoedd beidio â gwneud hynny.** Mae'r cynnig hwn yn mynd â'r rhesymeg a amlinellir yn (a) uchod ymhellach

⁴⁸ [2019] EWHC 3162 (Gweinyddu)

wrth ddarparu ar gyfer hyblygrwydd lle defnyddir gorchmynion diddymu. Byddai pob gorchmyn diddymu yn cael ei atal oni bai bod haerriad gweithredol bod budd cyhoeddus eithriadol i beidio â gwneud hynny. Mae dull gorfodol yn rhoi mwy o eglurder ar gyfer unioni diffygion gweinyddol, tra'n rhoi sicrwydd o weithredu gweinyddol. Unwaith eto, caniateir i feirniaid ddatgymhwysu'r gofyniad hwn y prawf buddiannau cyhoeddus eithriadol, y maent yn gyfarwydd ag ef.

Cwestiwn 6: A ydych yn cytuno bod rhinwedd mewn ei gwneud yn ofynnol i orchmynion diddymu a ataliwyd gael eu defnyddio mewn perthynas â phwerau yn fwy cyffredinol? Ydych chi'n meddwl y byddai'r dull tybiaf yn (a) neu'r dull gorfodol yn (b) yn fwy priodol?

70. Yn y ddau ddull arfaethedig, rhoddir mwy o sylw i sicrwydd cyfreithiol nag y mae'r Llywodraeth o'r farn ei fod ar hyn o bryd, neu y byddai'n defnyddio pŵer disgrisiwn. Mae'r ddau bwerau'n rhoi eglurder a sicrwydd i'r defnydd o bwerau gweithredol, tra'n darparu hefyd ar gyfer falfiau diogelwch clir lle gall y llysoedd ddod o hyd i'r canlyniad priodol a chilir lle bo angen.

Cneurwydd

71. Fel y soniwyd uchod, mae cymhwysu'r egwyddor o niwllifedd (h.y. y syniad o ddatgan gweithred yn niwl ac yn wag drwy weithredu'r gyfraith ac felly'n cael ei thrin fel nad oedd erioed wedi digwydd) yn peri pryder i'r Llywodraeth. Wrth ysgrifennu yn 2014 dywedodd yr Athro Feldman:

"Dros yr hanner canrif diwethaf, mae cyfraith weinyddol a theori Lloegr wedi talu gwefusau fwyfwy i dri chynnig. (1) Mae pob gwall wrth wneud penderfyniad neu reol i'w ystyried yn wallau cyfreithiol. (2) Mae pob gwall o gyfraith yn gwneud y penderfyniadau y maent yn ymwneud â hwy yn niwl ac yn wag. (3) Os yw 'penderfyniad' yn niwlog, ni all gael unrhyw effaith gyfreithiol."⁴⁹

72. Mae'n nodi'n gywir y byddai'n "anghyfleus iawn" pe bai hyn yn wir.⁵⁰ Noda wedyn nad yw'r cynigion hynny'n adlewyrchiad cywir o'r gyfraith a'u bod yn gamddechongli o *Anisminic*.⁵¹ Mae angen ailosod tuedd y llys i ddatgan arfer cneuen pŵer a gwagle er mwyn i orchmynion diddymu ataliedig weithredu'n llwyddiannus.

⁴⁹ D Feldman, 'Gwallau'r Gyfraith a Deddfau Gweinyddol Diffygiol', [2014] *Cambridge Law Journal* 275, 275

⁵⁰ D Feldman, 'Gwallau'r Gyfraith a Deddfau Gweinyddol Fflat' (n 49) 275

⁵¹ *Anisminic v Comisiwn Iawndal Tramor* [1969] 2 AC 147

73. Mae'r Panel Adolygu, yn eu dadansoddiad o niwllifedd, yn nodi bod "digon o enghreifftiau o achosion lle nad yw canfyddiad bod pŵer cyhoeddus yn cael ei arfer yn anghyfreithlon yn arwain at gasgliad anhyddodadwy bod arfer y pŵer hwnnw bob amser yn chwydu ac yn wag."⁵² Mae enghreifftiau o'r fath yn cynnwys *Cymorth Cheblak*⁵³ a'r achos ynghylch 'Bil Parhad' yr Alban.⁵⁴ Gan adeiladu o drafod achosion o'r fath, daw'r Adolygiad i'r casgliad canlynol:

"Nid yw ymlyniad y gyfraith gyffredin at ""fetffisig nullity"" erioed wedi bod yn fwy na hanner calonogol, gyrru gan ei fod wedi bod yn llai gan ystyriaethau o egwyddor a mwy gan bryderon polisi i gyfyngu ar weithrediad deddfwriaeth sy'n ufuddhau i Adolygiad Barnwrol neu i gadw galluoedd pobl i osod heriau cyfochrog o dan y gyfraith sifil a throseddol i gyfreithlondeb gweithredu gweinyddol."⁵⁵

74. Mae'r Llywodraeth yn cytuno â'r Adolygiad, yr Athro Feldman,⁵⁶ Yr Athro Daly,⁵⁷ Yr Athro Adams,⁵⁸ a Finnian Clarke⁵⁹ bod y dehongliad gorau o'r gyfraith achosion yn anghyson â'r farn bod pob gwall yn arwain at benderfyniad yn cael ei niwl ac o ddim effaith. Serch hynny, fel y noda'r Athro Daly, mae'r dehongliad hwn yn arwynebau "gyda rheoleidd-dra ac egni syfrdanol",⁶⁰ cymaint fel bod yr Athro Adams yn ei alw (cyn galw am ei wrthod) "theori safonol anghyfrwyd gweinyddol."⁶¹ At hynny, fel y nodwyd uchod, mae rhywfaint o'r gyfraith achosion

⁵² Adroddiad IRAL, 3.60.

⁵³ Adroddiad IRAL, 3.60: "Yn *R v Ysgrifennydd Gwladol yr Adran Gartref, ex p Cheblak* [1991] 1 WLR 890 dywedodd y Llys Apêl mai dim ond lle'r oedd penderfyniad yr Ysgrifennydd Cartref i'w gadw cyn adneuo o dan Ddeddf Mewnffudo 1971 yn gyfystyr â niwllifedd y gallai'r hawliwr ofyn am gorpws yr habeas. Ni fyddai hyn ond yn wir pan oedd yr hawliwr yn cael ei gadw "heb unrhyw awdurdod neu'r awdurdod honedig [oedd] y tu hwnt i bwerau'r person sy'n awdurdodi'r cyfnod cadw...". Lle, ar y llaw arall, yr effeithiwyd ar y penderfyniad i gadw'r hawliwr gan ryw wall neu amhriodoldeb a olygai "na ddylai erioed fod wedi'i wneud", y penderfyniad i gadw'r hawliwr, tra'n anghyfreithlon, ni fyddai'n gyfystyr â niwl ac os oedd yr hawliwr yn dymuno cael writ o gorpws yr habeas, byddai'n rhaid iddo wneud cais am Adolygiad Barnwrol i gael y penderfyniad i'w gadw o'r neilltu

⁵⁴ Adroddiad IRAL, 3.60: Yn *re UK Tynnu'n ôl o Fil yr Undeb Ewropeaidd (Parhad Cyfreithiol)*, [2019] AC 1022 yn [26] dyfarnodd Goruchaf Lys y DU, wrth ystyried cyfreithlondeb deddfwriaeth a basiwyd gan

Senedd: "Mae gwahaniaeth rhwng awydd cymhwysedd deddfwriaethol a seiliau mwy cyffredinol dros Adolygiad Barnwrol ar sail cyfraith gyhoeddus. Canlyniad diffyg cymhwysedd deddfwriaethol yw bod deddfiad yn yr Alban yn niwl ('nid cyfraith') ... Nid yw deddfiad yn yr Alban sy'n cael ei ddal gan lys i fod yn anghyfreithlon ar sail cyfraith gyhoeddus fwy cyffredinol o reidrwydd yn niwlog."

⁵⁵ Adroddiad IRAL, 3.59

⁵⁶ D Feldman, 'Gwallau'r Gyfraith a Deddfau Gweinyddol Fflat' (n 49)

⁵⁷ Paul Daly, 'David Feldman ar Effeithiau Penderfyniadau Annily (y Diystyru Gwag/Voidable): Cyfleustodau Egwyddorion mewn Cyfraith Weinyddol', (2014) Blog Materion Cyfraith Weinyddol (<https://www.administrativelawmatters.com/blog/2014/03/11/david-feldman-Ar-Tillywydd-Effeithiau-o-Annily-PenderfyniadauTillywydd-gwagle-y-gellir-ei-osgoi-Gwahaniaeth-Tillywydd-Cyfleustodau-o-Egwyddorion-Yn-Gweinyddol-gyfraith/>)

⁵⁸ Thomas Adams, 'Theori Safonol Anghyfregrwyd Gweinyddol' [2017] 'Cambridge Law Journal' 289

⁵⁹ F. Clarke, 'Corpws Habeas a Natur "Nullity" yng Nghyfraith Gyhoeddus y DU', U.K. Const. L. Blog (8fed Hydref 2019) (<https://ukconstitutionalaw.org/2019/10/08/finnian-Clarke-habeas-Corpws-A-Tillywydd-Natur-o-cneuen-Yn-Du-Cyhoeddusgyfraith/>)

⁶⁰ Paul Daly, 'David Feldman ar Effeithiau Penderfyniadau Annily (y Diystyru Void/Voidable): Cyfleustodau Egwyddorion mewn Cyfraith Weinyddol' (n 57)

⁶¹ Thomas Adams, 'Theori Safonol Anfygythioldeb Gweinyddol' (n 58)

yn rhoi rhywfaint o gefnogaeth i'r ddamcaniaeth honno tra bod achosion eraill yn ei gwrthod.⁶²

75. Mae hyn yn ei gwneud yn synhwyrol i'r Senedd ddeddfu i'w rhoi y tu hwnt i amheuaeth nad y ddamcaniaeth hon yw'r gyfraith.
76. Mae gan Nullity ddwy brif anfantais. Yn gyntaf, mae'n groes i sicrwydd cyfreithiol, sy'n agwedd bwysig ar Reol'r Gyfraith, gan ei bod yn arwain at sefyllfa lle mae gweithred gyfreithiol sy'n ymddangos yn ddilys mewn gwirionedd yn chwydu ac yn wag o'r cychwyn cyntaf. Mae hwn yn fater penodol i drydydd partïon a allai fod yn gorfod dibynnu arno. Yn ail, fel y cynhaliodd y Goruchaf Lys yn *Ahmed v Trysorlys EM (Rhif 2)*⁶³ A *Unsain*⁶⁴ nid oes gan lys ddisgresiwn adferol pan fo gweithred yn niwlog. Mae'r Llywodraeth hon o'r farn bod y cyfyngiad hwn yn amhriodol, ac mae'n well sicrhau bod gan y llysoedd ddisgresiwn dros y rhwymedïau.
77. Ar yr un pryd, rhaid cydnabod efallai na fydd yn bosibl dileu'r athrawiaeth niwl yn llwyr. Er enghraifft, os yw'r Senedd yn creu tribiwnlys ac yn rhoi'r pŵer iddi glywed achosion treth yn unig ond bod y tribiwnlys yn dechrau rhoi euogfarnau llofruddiaeth, yna mae'n rhaid i'r euogfarnau hynny fod yn niwllifau. Mae'n fyddai'n ymddangos yn dderbyniol dweud nad yw'r gollfarn hon ond yn wag. Ond mae'r achosion hynny'n eithaf prin.⁶⁵

⁶² Cymharu *Preifatrwydd Rhyngwladol* [2019] UKSC 22 yn [89], a *Yn ail-fil Parhad* [2018] UKSC 64 yn [26] gyda *Ahmed v HMT (Rhif 2)*, *Unsain* [2017] UKSC 51 yn [118]-[119] (Yr Arglwydd Reed) A *Miller/Cherry* [2019] UKSC 41 yn [69]

⁶³ [2010] 2 AC 534

⁶⁴ [2017] UKSC 51 yn [118]-[119] (Yr Arglwydd Reed). Gweler hefyd *Miller/Cherry* [2019] UKSC 41 yn [69]; am amheuan am gywirdeb hyn gweler Paul Daly, 'Dadansoddiad Beirniadol o Achos y Prorogations', SSRN, Chwef 2021 ar p. (https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3787470)

⁶⁵ Er ar y cyfrif a gynigiwyd gan Thomas Adams, mae'n ymddangos na fyddai'n dal yn niwl ar y sail bod gan y corff "y pŵer i ddehongli ei awdurdodaeth ei hun" ('Theori Safonol Gweinyddol Anfygythiol' (n 58), 304) ond byddai gan y Llys y pŵer, yn wir y ddyletswydd, i'w ddileu

78. Fodd bynnag, hyd yn oed mewn achosion o'r fath dylai'r llysoedd gael y pŵer i atal effeithiau'r canfyddiad hwnnw o niwl (o dan y cynnig gorchymyn diddymu ataliol uchod).
79. Dywed Finnian Clarke y gyfraith fel a ganlyn:
- "Pan fydd y camgymeriad yn mynd i awdurdodaeth (neu gymhwysedd), mae'n ymddangos bod y weithred honno'n wag yn awtomatig. Os nad yw'r camgymeriad yn awdurdodaethau, yna mae'r weithred honno'n wag mewn rhyw ystyr lai absoliwt. Hynny yw, mae canlyniadau canfyddiad o niwl mewn achos nad yw'n awdurdodaethau yn fater o ddisgresiwn, tra bod gwagle yn dilyn o ganfyddiad o wall awdurdodaethau fel mater o drefn."⁶⁶
80. Mae'r Llywodraeth yn cytuno ond byddai'n well ganddi ei llunio drwy ddweud bod gwallau nad ydynt yn ymwneud â'r gymhwysedd yn wag⁶⁷ gyda'r llys yn cael disgresiwn ar sut i ddelio ag ef.
81. I'r perwyl hwn, mae'r Llywodraeth yn ystyried a fyddai unrhyw un neu bob un o'r egwyddorion canlynol yn cael yr effaith a fwriedir:
- a. **Dim ond diffyg cymhwysedd, pŵer neu awdurdodaeth sy'n arwain at y pŵer yn chwydu ac yn wag.** Derbyniir bob amser na all y llywodraeth ddefnyddio pŵer nad oes gan y llywodraeth. Lle nad oes pŵer cyfreithiol, ni ellir cael unrhyw ganlyniad i ddefnydd honedig o'r pŵer hwnnw ac felly dylai ei ymarfer fod yn niwllifau.⁶⁸ Fodd bynnag, yn seiliedig ar y cynnig uchod, byddai gan y Llys y pŵer i atal effeithiau'r niwl hwnnw.⁶⁹
 - b. **Rhagdybiaeth yn erbyn defnyddio niwllifedd.** Yn ogystal, mae'r Llywodraeth o'r farn ei bod yn bwysig rhoi mwy o eglurder drwy ddeddfu ar gyfer rhagdybiaeth yn erbyn defnyddio niwllifedd yn fwy cyffredinol. Yn fwy penodol, byddai hyn yn golygu, wrth wynebu camgymeriad, y dylai'r llys fynd ar yr ochr i ddod i'r casgliad nad yw'r camgymeriad yn arwain at y sawl sy'n gwneud y penderfyniad wedi gweithredu y tu allan i'w cymhwysedd – yn hytrach na gweithredu'n groes

⁶⁶ F. Clarke, 'Habeas Corpws a Natur "Nullity" yng Nghyfraith Gyhoeddus y DU' (n 59)

⁶⁷ Ac eithrio gwallau sy'n cynnwys torri gofyniad cyfeiriadur yn unig

⁶⁸ Ond gweler dadl Thomas Adams uchod na fyddai'n niwl yn awtomatig

⁶⁹ Fel hyn byddai'r effeithiau ymarferol yn debyg i gynnydd Thomas Adams er eu bod ychydig yn wahanol yn gysyniadol

o ddyletswydd – h.y. rhagdybiaeth o blaid dod i'r casgliad bod penderfyniad diffygiol yn wag ac nid yn niwlog.

c. **Deddfu i nodi pa faterion eraill y gellir ystyried eu bod yn mynd y tu allan i gwmpas pŵer gweithredol, ac eraill sy'n canolbwyntio ar arfer y pŵer cyfreithlon hwnnw'n anghywir.** Yma, mae'r Llywodraeth yn gobeithio egluro ymhellach y gwahaniaeth rhwng y Llywodraeth yn gweithredu heb unrhyw bŵer, a'r defnydd anghywir o bŵer y mae'r Senedd wedi'i roi iddo. O ran niwllifedd, dim ond y defnydd honedig o bŵer nad oes gan y Llywodraeth fyddai'n arwain at niwl, tra byddai arfer pŵer yn anghywir yn arwain at osgoi'r penderfyniad. Yn benodol, mae'r Llywodraeth yn bwriadu deddfu i ddarparu bod y canlynol yn mynd i ddefnydd anghywir yn hytrach na diffyg pŵer (h.y. byddai canlyniad y pŵer yn wag ac nid yn niwlog):

- i. **Torri'r egwyddor o gyfreithlondeb.** Effaith hyn yw gwrthdroi'r agweddau adferol ar *Unsain*. Mae'n golygu, yn yr achosion hynny, y byddai'r penderfyniad yn wag ac nid yn niwl. Felly, byddai gan y llys ddisgresiwn ynghylch pa rywmedi i ddyfarnu⁷⁰hytrach na syrthio i mewn i'r system un ffordd sy'n cyfleu gwregys cneuen.⁷¹
- ii. **Pob sail cyfraith gyhoeddus safonol arall ac eithrio diffyg cymhwysedd/pŵer.**
- iii. **Os oes gan benderfynwr gymhwysedd/pŵer, ni all unrhyw gamgymeriad, waeth pa mor egnol, amddifadu un o'r pŵer hwnnw.** Mae hyn yn gwrthdroi agwedd ar *Anisminic*.⁷² Wrth gwrs, mae camgymeriad mor egnol yn dal yn anghyfreithlon ac yn gwneud y penderfyniad yn wag. Yng ngoleuni'r camgymeriad, gallai'r llys ddod i'r casgliad bod yr ateb priodol yn orchymyn diddymu ôl-weithredol. Ond y pwynt allweddol yw y byddai gan y llys ddisgresiwn adferol.

⁷⁰ Fel y noda Varuhas, mae hyn yn broblem: Varuhas, 'Egwyddor Cyfreithlondeb' (n 15) 609

⁷¹ Er y dywedir weithiau bod yr egwyddor o gyfreithlondeb yn mynd i gwmpas y pŵer, mae'n werth nodi bod *Miller/Cherry* yn siarad amdano o ran 'arfer pŵer' ([2019] UKSC 41 yn [49]).

⁷² *Anisminic v Comisiwn Iawndal Tramor* [1969] 2 AC 147, 171 (Yr Arglwydd Reid), 179 (Yr Arglwydd Pearce)

82. Fel y'i rhoddwyd yn yr Adroddiad:

"Byddai[ll]t yn dasg amhosibl i'r llysoedd geisio gwahaniaethu rhwng (i) achosion lle mae pŵer cyhoeddus wedi'i arfer yn ddilys ond yn anghyfreithlon a (ii) achosion lle nad yw wedi'i arfer yn ddilys a bod ei ymarfer honedig felly'n chwydu ac yn wag. Dyma un o'r rhesymau pam mae'r gwahaniaeth rhwng gwallau cyfreithiol awdurdodaethau a rhai nad ydynt yn awdurdodaethau wedi'i esgusodi o'r gyfraith. Fodd bynnag, nid yw'r ffaith ei bod yn amhosibl gwahaniaethu rhwng achosion math (i) a math (ii) yn rheswm dros drin pob achos sy'n perthyn i gategori (i) fel un sy'n perthyn i gategori (ii)."⁷³

83. Effaith fwriadedig y cynigion hynny yw rhoi bron pob achos yng nghategori (i) a sicrhau bod achosion sy'n dod yng nghategori (ii) yn eithriadol o brin.

84. Credwn y bydd deddfu ystod o'r uchafsymiau hyn yn gwella'n sylweddol y sicrwydd o rwymedïau ac yn egluro diben priodol y docdrine o niwllifedd. Byddai hyn hefyd yn gwthio'r llysoedd i ddefnyddio'r egwyddor yn fwy cyson, gan ddatrys y materion a nodwyd gan yr Adolygiad yn ei ddadansoddiad. Er hynny, dim ond un ffordd o roi eglurder yw hyn pan fydd y llysoedd yn datgan y defnydd o niwl pŵer a gwagle; yn sicr, mae gan y Llywodraeth ddiddordeb mewn clywed barn ymgylgoreion ar ffyrdd eraill y gellir mireinio'r rhain.⁷⁴

Cwestiwn 7: A ydych yn cytuno y bydd deddfu ar gyfer y cynigion uchod yn rhoi eglurder o ran pryd y gall ac y dylai'r llysoedd wneud penderfyniad bod penderfyniad neu ddefnydd o bŵer yn chwydu ac yn wag?

Cymalau Ouster

85. Mae cymal ouster yn gymal mewn deddfwriaeth sylfaenol a fwriedir i wneud penderfyniad neu ddefnydd o bŵer penodol nad yw'n gyfiawnhad, fel na all y llysoedd adolygu'r penderfyniad hwnnw na defnyddio'r pŵer hwnnw'n farnwrol. Er bod cymalau 'rhannol' yn cael eu rhoi ar waith yn gyffredinol gan y llysoedd (er enghraifft, cymalau sy'n pennu cyfnod cyfyngu arbennig o fyr i ffeilio hawliad, megis y terfyn amser yn CPR 54. 5) mae'r llysoedd yn tueddu i beidio â gweithredu cymalau ouster sy'n honni eu bod yn cael eu hawdurdodi'n llwyr.

⁷³ Adroddiad IRAL, 3.63

⁷⁴ Fel y noda IRAL am 3.65 i 3.67, nid yw symud i ffwrdd o fetffiseg niwllifedd o reidwydd yn atal heriau cyfochrog

Mae hyn wedi bod yn norm ers achos *Anisminic*,⁷⁵ ac ailddatganwyd yr egwyddor hon yn ddiweddar yn *Preifatrwydd Rhyngwladol*.⁷⁶

86. Nid yw cymalau Ouster yn ffordd o osgoi craffu. Yn hytrach, mae'r Llywodraeth o'r farn bod rhai achosion lle mae atebolrwydd drwy ddulliau gwleidyddol cydweithredol a chymodlon yn fwy priodol, yn hytrach na dulliau gwrthwynebol, di-sw m y llysoedd. Yn hyn o beth, mae cymalau ouster yn rhoi sicrwydd i Soferwythy Seneddol, gan weithredu fel arf i'r Senedd benderfynu ar feysydd sy'n well ar gyfer atebolrwydd gwleidyddol yn hytrach nag atebolrwydd cyfreithiol.
87. Mae'r Athro Ekins yn dadlau bod dwysáu Adolygiad Barnwrol yn ganlyniad i "golli hyder yng nghymhwysedd sefydliadau (gwleidyddol) eraill ac yn y broses wleidyddol yn ehangach".⁷⁷ Fel y mae'n nodi, ni ellir sgwario'r amheuaeth hon "am lywodraeth seneddol neu wleidyddiaeth etholiadol gydag astudiaeth empirig gadarn na dealltwriaeth briodol o'n cyfansoddiad, ei record hanesyddol, na'r ddynmeg sefydliadol y mae'n ei gynnwys."⁷⁸ Mae hyn yn arbennig o wir o ran y craffu y mae'r Senedd yn ei roi i gymalau ouster arfaethedig. Gan eu bod yn golygu gwyro oddi wrth y norm a disodli mathau cyffredin o atebolrwydd cyfreithiol gydag atebolrwydd gwleidyddol, bydd y Senedd yn craffu'n bryderus iawn ar gymalau arfaethedig. Yn wir, fel y mae saga Mesur Lloches 2003 yn dangos, ni all hyd yn oed llywodraeth sydd â mwyafrif o 167 gael cymal eang drwy'r Senedd.
88. Mae casgliadau'r Adolygiad mewn perthynas â chymalau ouster yn glir ac yn gwahaniaethu'n sylweddol o'r sefyllfa bresennol. Mae ganddynt ddau gasgliad. Yn gyntaf, ni ddylai'r Senedd honno eithrio Adolygiad Barnwrol yn gyffredinol gan y byddai'n groes i Reol'r Gyfraith; ac yn ail, bod y Senedd honno Gallai oust neu gyfyngu ar awdurdodaeth y llysoedd mewn amgylchiadau penodol os oes 'digon o gyfiawnhad dros wneud hynny'.⁷⁹ Wedi'i roi'n fyr, daethpwyd i'r casgliadau hyn ar sail cadarnhau Soferwythy Seneddol tra'n ei gymhwyso ar yr un pryd â Rheol y Gyfraith.

⁷⁵ *Anisminic Ltd v Y Comisiwn Iawndal Tramor* [1969] 2 AC 147

⁷⁶ *R (ar gymhwyso Preifatrwydd Rhyngwladol) v Tribiwnlys Pwerau Ymchwilio ac eraill* [2019] UKSC 22

⁷⁷ Richard Ekins, Cyflwyniad IRAL [13(a)]

⁷⁸ Richard Ekins, Cyflwyniad IRAL [28(d)]

⁷⁹ Adroddiad IRAL, 2.89, 6.8 (e) ac (f), ychwanegwyd y pwyslais

89. Cytunwn â chasgliadau'r Adolygiad y dylai cymalau ouster fod yn effeithiol lle mae digon o gyfiawnhad. Mae hyn yn erfyn ar y cwestiwn o ba mor ouster gellir gwneud cymalau i weithio fel hyn, ac ymhellach, beth yw 'cyfiawnhad digonol' dros roi awdurdodaeth y llys. Mae'r Adroddiad yn gadael y cwestiynau hyn heb eu hateb, ac felly mae'r Llywodraeth yn dymuno edrych yn fanylach ar sut y gellid gwneud cymalau ouster yn fwy effeithiol yn yr achosion penodol a chyngedig hynny lle mae digon o gyfiawnhad. Fel egwyddor graidd, mae'r Llywodraeth o'r farn na ddylai cymalau ouster y mae'r Senedd yn deddfu ar eu rhan gael eu gwneud fel unrhyw effaith, ac mae'n gwahodd ymgylgoreion i gyflwyno dulliau cymesur o gyflawni hyn. Mae eisoes wedi ystyried rhai dulliau, a nodir isod, ac mae'n gwahodd sylwadau ar y rhain. Byddai'r dulliau hyn yn cynnwys nodi egwyddorion dehongli y byddai'n rhaid i'r llysoedd eu cymhwyso wrth ddehongli cymal ouster.
90. Wrth ystyried gorfodadwyedd cymalau ouster, mae'r llysoedd weithiau'n ystyried 'sefyllfa waethaf'.⁸⁰ Mae'r dull hwn yn gweld y llys yn ystyried y cymal ouster nid mewn perthynas ag amgylchiadau penodol yr achos ger ei bron, ond mewn perthynas ag a fyddai'r cymal ouster yn briodol mewn amgylchiad damcaniaethol ac yn amlwg yn anghyfiawn. Mae'n dilyn hynny, oherwydd 'gallai' yr amgylchiad anghyfiawn hwn digwydd, ni ddylid profi awdurdodaeth y llys yn y maes hwnnw, er mwyn diogelu rhag anghyfiawnder posibl o'r fath. Nid yw'r Llywodraeth yn dymuno cynnal achosion o anghyfiawnder, wrth gwrs, ond eithrio cymalau ouster ar yr egwyddor hon mewn achosion lle mae goruchwyliaeth farnwrol eisoes o fater (er enghraifft, mae'n ymddangos i'r Llywodraeth fod y Tribiwnlys Pwerau Ymchwilio) neu mewn meysydd polisi uchel (fel materion tramor) yn amhriodol. Felly, mae'r Llywodraeth yn ystyried dulliau o wahodd y llys i ddehongli unrhyw

⁸⁰ Gweler , yng nghyd-destun trafodaeth nad yw'n cyfiawnhau yn Adroddiad IRAL, 2.21 o *R v Ysgrifennydd Gwladol yr Adran Gartref, cyn parte Bentley* [1994] QB 349: "Sylwodd y Llys "roedd yn amlwg [pe bai] yr Ysgrifennydd Cartref wedi gwrthod pared rhywun ar sail eu rhyw yn unig, hil neu grefydd, byddai disgwyl i'r llysoedd ymyrryd ac, yn ein barn ni, byddai ganddynt hawl i wneud hynny. ". Ar ôl gwneud cynnydd fel hyn i'r egwyddor nad oedd modd cyfiawnhau arfer yr hawl i drugaredd, aeth y Llys ymlaen wedyn i adolygu ymarfer yr Ysgrifennydd Cartref o'r hawl honno mewn sefyllfa nad oedd a wnelo ddim â'i harfer mewn modd gwahaniaethol. " Defnyddir y dechneg hon yn *aml hefyd gan academyddion cyfreithiol, gweler am enghreifftiau diweddar: A.L. (4ydd Rhag. 2020)* (<https://ukconstitutionallaw.org/2020/12/04/alison-L-Ifanc-Tillywydd-Drafft-Sefydlog-Tymor-Seneddau-Ddeddf-2011-Diddymu-Bil-Troi-Ôl-Tillywydd-cloc/>), ac M Elliott, 'Diddymu Deddf Senedd Cyfnod Penodol', 'Cyfraith Gyhoeddus I Bawb' (<https://publiclawforeveryone.com/2020/12/02/repealing-Tillywydd-Sefydlog-Tymor-Seneddau-act/>)

senarios achos gwaethaf o'r fath yn gul, ac yn hytrach ystyried yr hyn sy'n ofynnol gan yr achos dan sylw.

91. Mae'r Llywodraeth o'r farn ei bod yn fwyaf priodol deddfu ar gyfer darpariaeth 'falf diogelwch' yn y ffordd y dehonglir cymalau ouster. Gallai hyn weithio mewn llu o ffyrdd, ond yn ei hanfod byddai'n caniatáu i'r llysoedd beidio â gweithredu cymal ouster mewn rhai amgylchiadau eithriadol. Enghraifft o hyn fyddai, pe bai gweithdrefn deg wedi methu'n gwbl eithriadol,⁸¹ gallai'r llys ofyn a oedd y Senedd yn bwriadu i hyn gael ei gwmpasu gan yr ouster. Cynigiwn y byddai'r 'gwadu cyfiawnder gweithdrefnol' hwn yn drothwy llawer uwch na'r sail bresennol o amhriodoldeb gweithdrefnol. Posibilrwydd arall yw'r math o amgylchiadau eithriadol a ystyrir yn *Sivasubramaniam v Llys Sirol Wandsworth ac Ors*.⁸² Os bydd llys yn penderfynu bod ymddygiad y corff wedi'i roi o fewn y categori hwnnw, yna, fel egwyddor gyffredinol o ddehongli, ni fyddai'n dehongli'r cymal ouster fel un sy'n cwmpasu'r ymddygiad hwnnw. Felly, byddai'r penderfyniad yn cael ei adolygu. Mae'r Llywodraeth yn gobeithio y byddai trothwy mor uchel yn amddiffyn rhag materion anghyfiawnder llwyr, tra'n cadw effaith cymalau ouster a'r sicrwydd y gallant ei ddwyn.
92. Yn eu dyfarniad anghydweld yn *Preifatrwydd Rhyngwladol*, dywedodd Arglwyddi Sumption a Reed mai bwriad y Senedd fel arfer, wrth greu corff o gymhwysedd cyfyngedig, bod y corff hwn yn destun Adolygiad Barnwrol ar sail diffyg cymhwysedd (yn yr ystyr gul) oni bai bod y Senedd yn ei gwneud yn glir ei bod yn bwriadu i'r corff hwnnw gael "pŵer disgresiwn diderfyn i benderfynu ar ei awdurdodaeth ei hun".⁸³ Byddem yn cynnig gweithredu hyn fel egwyddor o ddehongli ar gyfer cymalau ouster yn y dyfodol.
93. Yn *Preifatrwydd Rhyngwladol*, y mater sylfaenol craidd oedd dehongli s. 5 Deddf Gwasanaethau Cudd-wybodaeth 1994. Y pryder, a arweiniodd y mwyafrif i ddehongli'r cymal ouster fel y gwnaethant, oedd pe na bai Adolygiad Barnwrol ar gael byddai hyn yn peryglu creu 'cyfraith leol',⁸⁴ a bod hyn yn groes i Reol'r Gyfraith. Mae nifer o bwyntiau i'w gwneud mewn ymateb i hyn. Yn gyntaf, mae

⁸¹ Gweler trafodaeth Laws LJ yn *R (ar gais Cart) v Yr Uwch Dribiwnlys* [2011] UKSC 28 yn [99], lle disgrifiodd sefyllfa "lle bu cwmp cwbl eithriadol o weithdrefn deg: rhywbeth mor gros â rhagfarn wirioneddol ar ran y tribiwnlys."

⁸² [2002] EWCA Civ 1738 yn [56]. Gweler hefyd *Sinclair Buddsoddiadau (Kensington) Cyf v Y Tribiwnlys Tiroedd* [2005] EWCA Civ 1305

⁸³ [2019] UKSC 22 yn [210]

⁸⁴ [2019] UKSC 22 yn [139]

'cyfreithiau lleol' eisoes yn bodoli ac wedi'u cadarnhau gan y llysoedd.⁸⁵ Yn ail, roedd 'cyfreithiau lleol' yn bodoli yn y gorffennol cyn y Deddfau Barnature: llysoedd y gyfraith gyffredin oedd ganddo awdurdodaeth dros faterion Yn ymwneud â Tegwch ac i'r gwrthwyneb. Byddai'n beth rhyfedd i'w wneud, ond gallai'r Senedd, yn gyson â Rheol y Gyfraith, ail-greu llysoedd cyfreithiol a Equity ar wahân.⁸⁶ Yn drydydd, mae'n wir bod y defnydd eang o gyflafareddu mewn rhai meysydd cyfreithiol, megis achub y môr, wedi creu 'cyfreithiau lleol' ac er bod rhai wedi gresynu at y sefyllfa hon,⁸⁷ nid oes neb wedi awgrymu na ddylai'r llysoedd gadarnhau cytundebau cyflafareddu o ganlyniad.⁸⁸

94. Er hynny, mae'r Llywodraeth yn cytuno nad yw creu 'cyfreithiau lleol' mewn ffordd nad yw wedi'i bwriadu gan y Senedd yn ddymunol. Felly, mae gan y Llywodraeth ddiddordeb ym meddyliau ymgylgoreion ar sut y gellid datrys y broblem 'cyfraith leol anfwriadol' tra'n parhau i weithredu cymalau ouster. Un ateb posibl fyddai egluro bod yr Uchel Lys yn cadw'r pŵer i gyhoeddi, mewn achosion priodol, ddatganiad am ddehongliad cywir o'r gyfraith.
95. Er bod y Llywodraeth yn cynnig bod y mesurau hyn yn gweithio ar y cyd i roi effaith briodol i gymalau ouster, byddem yn croesawu barn ymgylgoreion ar effeithiolrwydd y cynigion hyn yn cydweithio.

Cwestiwn 8: A fyddai'r dulliau a amlinellir uchod, neu ddull gwahanol, yn cyflawni'r nod o weithredu cymalau ouster?

⁸⁵ Gweler *R v Ymwelydd o Brifysgol Hull, cyn parte Page* [1993] AC 682

⁸⁶ Gweler *Sumption Arglwyddi a Reed yn Preifatrwydd Rhyngwladol* yn [199]: Nid yw rheol y gyfraith "yn ymwneud â diogelu awdurdodaeth yr Uchel Lys mewn rhyw ryfel tyrfa pwti gyda chyrrff barnwrol eraill y mae'r Senedd wedi rhoi awdurdodaeth adolygu gyfatebol iddynt"

⁸⁷ E.e. Yr Arglwydd Thomas, 'Datblygu cyfraith fasnachol drwy'r llysoedd: ailgydbwysu'r berthynas rhwng y llysoedd a chyflafareddu', (2016) Darlith Bailii, (<https://www.judiciary.uk/wp-cynnwys/lanlwytho/2016/03/lcj-Araithmechniaeth-Darlith-20160309.pdf>) yn [5] "Gan fod cymalau cyflafareddu yn gyffredin mewn rhai sectorau o weithgarwch economaidd, bu rhwystr difrifol i'r llysoedd yn y DU ddatblygu'r gyfraith gyffredin." Mae'n werth nodi na awgrymodd yr Arglwydd Thomas erioed fod hyn yn torri rheolaeth y gyfraith

⁸⁸ Awgrymodd yr Arglwydd Thomas rai newidiadau y gallai cyfranogwyr y farchnad a'r Senedd eu gwneud. Ond nid oedd yn awgrymu ychwaith na ddylai llysoedd barchu cytundebau cyflafareddu a'u rôl gyfyngedig o dan y Cyflafareddu mwyach Ddeddf

6. Diwygio gweithdrefnol

96. Rhoddodd pedwerydd Cylch Gorchwyl yr Adolygiad y dasg i'r Panel o ystyried diwygiadau mewn perthynas â lluo o faterion gweithdrefnol. Yn gyffredinol, nid yw diwygio yn y maes hwn yn rhodd y Llywodraeth, ac yn hytrach mae'n dod o fewn cylch gwaith y Pwyllgor Rheol gweithdrefn sifil arbenigol (CPRC). Felly, mae'r Llywodraeth yn bwriadu peidio â bwrw ymlaen â'r diwygiadau hyn mewn deddfwriaeth, ond yn hytrach bydd yn cysylltu â'r CPRC i ystyried ei gynigion yn fanwl.
97. Rydym wedi cynnwys isod rai cynigion nas ystyriwyd gan yr Adolygiad. Cafwyd y rhain o'r ymatebion i alwad yr Adolygiad am dystiolaeth, ac rydym o'r farn eu bod yn haeddu ystyriaeth bellach.

Terfynau Amser

98. Mae'r Adroddiad yn argymhell y dylid dileu'r gofyniad i ddod â hawliad yn "brydlon" fel y nodir yn CPR 54.5(1)(a). Rydym yn cytuno. Daeth y Panel i'r casgliad "ei bod yn anghyffredin i Lys wrthod hawliad yn llwyr os yw wedi'i ddwyn o fewn y cyfnod o dri mis hyd yn oed os gellir dadlau bod yr hawliwr wedi methu â gweithredu'n brydlon".⁸⁹ Yn ngwrthod y Panel, mae'n amlwg mai llinell amser galed o dri mis (er y gall y Llys ymestyn y dyddiad cau hwn pe bai'n dewis gwneud hynny) yw elfen fwy defnyddiol y terfyn amser. Yn unol â hynny, mae'r Llywodraeth yn ystyried gofyn i'r CPRC ddileu'r gofyniad prydlon.

Cwestiwn 9: Ydych chi'n cytuno y dylid gwahodd y CPRC i ddileu'r gofyniad prydlon o hawliadau Adolygiad Barnwrol? Y canlyniad fydd bod yn rhaid dod â hawliadau o fewn tri mis.

99. Galw am dystiolaeth a gyflwynodd ymatebwyr ddau awgrym arall mewn perthynas â therfynau amser. Yn gyntaf, awgrymwyd y gellid ymestyn terfynau amser yr Adolygiad Barnwrol. Gallai'r terfyn amser estynedig atal hawliadau rhag cael eu dwyn yn gynamserol, a byddai'n rhoi mwy o amser i bartïon geisio datrysiad drwy Datrys Anghydfod Amgen. Fodd bynnag, mae'r Llywodraeth yn cydnabod y byddai cyfnod cyfyngu estynedig yn cael effaith ganlyniadol ar awdurdodau cyhoeddus, gan gynyddu'r cyfnod lle y gellir cyflwyno Adolygiad Barnwrol. Mae'r Llywodraeth o'r farn bod y terfyn amser presennol o dri mis yn gydbwysedd priodol rhwng yr angen am sicrwydd i'r Llywodraeth, a'r hawl i herio penderfyniadau.

Cwestiwn 10: Ydych chi'n credu y dylid gwahodd y CPRC i ystyried ymestyn y terfyn amser i annog datrys cyn gweithredu?

⁸⁹ Adroddiad IRAL 4.135

100. Awgrym arall gan ymatebwyr oedd galluogi'r partïon i gytuno rhyngddynt eu hunain i ymestyn y terfyn amser ar gyfer dod ag Adolygiad Barnwrol; byddai hyn yn golygu y gallai partïon gydsynio i gael mwy o amser i ddatrys materion y tu allan i'r llys. Ystyriodd yr Adolygiad y cynnig hwn a daeth i'r casgliad "er i ni gael ein denu at yr awgrym hwn hefyd, credwn y gallai fod yn anodd iawn ei weithredu heb greu sgil-ffeithiau annymunol i drydydd partïon, gan gynnwys asiantaethau eraill y llywodraeth."⁹⁰ Mae'r Llywodraeth yn cytuno â'r pryder hwn, ond mae o'r farn ei bod yn briodol i'r CPRC ystyried y mater hwn yn fanylach. Gallai cytundeb ar y cyd i ymestyn terfynau amser hefyd annog datrysiad cynnar.

Cwestiwn 11: Ydych chi'n credu y dylid gwahodd y CPRC i ystyried caniatáu i bartion gytuno i ymestyn y terfynau amser i ddod â hawliad Adolygiad Barnwrol, o gofio'r effeithiau posibl ar drydydd partïon?

Llwybrau

101. Syniad arall na chafodd ei drafod gan yr Adolygiad, ond a gynigiwyd drwy alw am ymatebwyr tystiolaeth, oedd ymchwilio i gyflwyno system 'trac', yn debyg i'r un a ddefnyddiwyd ar gyfer hawliadau sifil cyffredinol (Rhan 7). Byddai hyn yn dyrannu hawliadau Adolygiad Barnwrol i wahanol 'draciau', a fyddai â gofynion gweithdrefnol gwahanol sy'n gymesur â chymhlethdod yr achos. Gallai hyn gynyddu effeithlonrwydd yn y Llys Gweinyddol. Er y cydnabyddir y gellir hwyluso achosion pwysig iawn ar hyn o bryd, credwn ei bod yn ymarfer gwerth chweil i weld a yw system drac fwy cynhwysfawr yn bosibl. Mewn hawliadau sifil, mae'r swm a hawliar yn ffactor i'w ystyried wrth ddyrannu. Nid yw hyn yn berthnasol i Adolygiad Barnwrol. Gan gydnabod nad yw hawliadau Adolygiad Barnwrol mor hawdd eu dyrannu ag achosion sifil, mae'r Llywodraeth yn gwahodd ymgynghoreion i argymhell ffactorau y gellir eu defnyddio i ddyrannu hawliadau Adolygiad Barnwrol i wahanol draciau.

Cwestiwn 12: Ydych chi'n meddwl y byddai'n ddefnyddiol gwahodd y CPRC i ystyried a yw system 'trac' yn ddichonadwy ar gyfer hawliadau Adolygiad Barnwrol? Beth fyddai'r dyraniad yn dibynnu arno?

Ymyrwyr

102. Mae'r Adolygiad yn argymhell y dylid datblygu a chyhoeddi meini prawf ar gyfer caniatáu ymyriadau, efallai mewn canllawiau. Mae'r Llywodraeth yn credu bod

⁹⁰ Adroddiad IRAL, 4.144

mae rhinwedd i'r cynnig hwn, ond nid yw'n credu ei bod yn briodol ei ddatblygu mewn deddfwriaeth sylfaenol neu reolau llys. Felly, caiff ei ystyried ar wahân.

103. Awgrymodd galw am ymatebydd tystiolaeth osod dyletswydd ar bartïon i uniaethu â'r llys nid yn unig y siallenydd a enwir, ond unrhyw sefydliad neu grŵp ehangach y mae'r unigolyn hwnnw'n ei gynrychioli neu'n gysylltiedig ag ef, a allai gynorthwyo. Byddai hyn yn helpu i nodi ymyrwyr posibl yn rhagweithiol. Credwn fod hwn yn fesur priodol i wahodd barn ymgynghoreion arno. Gallai rhoi rhybudd i'r llys a'r Diffynnydd o'r potensial ar gyfer ymyrwyr hefyd fod yn ddefnyddiol wrth amcangyfrif cost a hyd ymglyfreitha.

Cwestiwn 13: A ydych o'r farn y byddai'n ddefnyddiol cyflwyno gofyniad i nodi sefydliadau neu grwpiau ehangach a allai helpu i ymglyfreitha?

Dod â hawliad

104. Mae'r Panel yn awgrymu yn ei Adroddiad y dylai'r CPR gynnwys darpariaeth ffurfiol i Hawliwr ffeilio 'ateb' o fewn saith diwrnod i dderbyn y Gydabyddiaeth o Wasanaeth (SDS).⁹¹ Byddai hyn yn unioni bwlch yn y weithdrefn bresennol ac yn ychwanegu eglurder y mae mawr ei angen ynghylch a oes rhaid i'r llys ystyried deunydd a gyflwynir gan Hawliant ar ôl AOS a sut. Mae'r Llywodraeth yn cytuno bod hwn yn gynnig y mae'n werth ei ystyried.

Cwestiwn 14: Ydych chi'n cytuno y dylid gwahodd y CPRC i gynnwys darpariaeth ffurfiol ar gyfer cam ychwanegol ar gyfer Ateb, fel yr amlinellir uchod?

105. Ymhlith y cyflwyniadau i'r alwad am dystiolaeth, awgrymwyd cynigion pellach yn y maes hwn, gan gynnwys:
- a. diwygio'r CPR fel nad oes rheidrwydd ar y Diffynnydd ond i gyflwyno Seiliau Cryno o Ymwrthedd: (i) na ddilynwyd y Protocol Cyn Gweithredu; neu (ii) os yw'r Hawlydd wedi codi (heb ddigon o rybudd) seiliau newydd nas rhagwelwyd yn yr ohebiaeth Protocol Cyn Gweithredu
 - b. diwygio'r terfyn amser ar gyfer darparu Seiliau Manwl o amddiffyn a thystiolaeth (CPR54.14) i 56 diwrnod

⁹¹ Adroddiad IRAL, 4.153

106. Mae'r Llywodraeth o'r farn bod y cynigion hyn yn deilwng oherwydd, mewn perthynas â (a)(i) uchod, mae'n cysylltu gofynion y Diffynnydd (h.y. i ymgymryd â'r dasg hir o ysgrifennu Seiliau Manwl o Ymwrthedd) i ymddygiad yr Hawlydd.

Os yw'r Hawliad wedi methu â dilyn y Protocol Cyn Gweithredu, a allai fod wedi osgoi'r angen i adolygiad Barnwrol gael ei ffeilio, yna mae'n ymddangos yn anghymesur i Amddiffynnwyr gael eu gorfodi i ddrafftio seiliau manwl cyn rhoi caniatâd.

107. Mae hyn yr un mor berthnasol i (a)(ii), gan fod y gofyniad i ddrafftio seiliau manwl yn anghymesur pan allai Hawliad fod wedi rhoi cyfle i'r Amddiffynnydd egluro ei safbwynt yn ystod y cam cyn gweithredu, ond dewisodd beidio â gwneud hynny.

Cwestiwn 15: Fel y nodir ym mharagraff 105(a) uchod, a ydych yn cytuno ei bod yn werth gwahodd y CPRC i ystyried a ddylid newid y rhwymedigaethau sy'n gysylltiedig â Seiliau Manwl o Ymwrthedd?

108. Mewn perthynas â pharagraff 105(b) uchod, mae'r Llywodraeth o'r farn y bydd mwy o amser ar gyfer cyflwyno seiliau manwl yn rhoi mwy o amser i awdurdodau cyhoeddus ystyried rhinweddau'r achos yn briodol, a rhoi cyfrif manwl. Mae hyn yn helpu'r llys, gan y bydd cyflwyniadau'n cael eu dadlau'n well, gan wneud y broses Adolygiad Barnwrol yn fwy effeithiol i bob defnyddiwr llys.

Cwestiwn 16: Fel y nodir ym mharagraff 105(b) uchod, a yw'n briodol gwahodd y CPRC i ystyried cynyddu'r terfyn amser sy'n ofynnol gan CPR54.14 i 56 diwrnod?

109. Awgrymodd ymatebwyr hefyd i'r alwad am dystiolaeth y gallai fod mwy o ganllawiau ar y weithdrefn Protocol Cyn Gweithredu (PAP). Mae'r Llywodraeth yn gwahodd ymgylgoreion i gyflwyno adborth a sylwadau ar (a) pa faterion sy'n cael eu hwynebu ar hyn o bryd mewn perthynas â'r PAP; a (b) sut i egluro hyn orau. Daeth yr Adroddiad i'r casgliad bod y "weithdrefn protocol cyn gweithredu yn gweithredu fel ffordd sylweddol o osgoi'r angen i wneud hawliadau ac i achosion dilys gael eu hystyried a'u setlo gan ddiffynyddion, yn ogystal â nodi hawliadau na ellir eu dadlau."⁹² Mae'r Llywodraeth o'r farn ei bod yn debygol y bydd mwy o eglurder fel i waith y PAP leihau'r angen i hawliadau Adolygiad Barnwrol gael eu cyflwyno pan ellid bod wedi'u datrys cyn y trafodion.

⁹² Adroddiad IRAL 4.74

7. Effeithiau economaidd

110. Ar hyn o bryd nid ydym wedi cynnal asesiad llawn o effaith economaidd y cynigion yn y ddogfen ymgynghori hon oherwydd y diffyg gwybodaeth sydd ar gael i ni. Fodd bynnag, rydym wedi crynhoi isod yr effeithiau yr ydym wedi gallu eu nodi mewn meysydd penodol lle mae gennym wybodaeth y gallwn dynnu gwybodaeth chael gafael arnynt, yn benodol mewn perthynas â chael gwared ar Gart. Adolygiadau Barnwrol (gweler paragraffau 48-52 uchod). Byddem yn croesawu gwybodaeth a safbwyntiau ar hyn i'n helpu i wella ansawdd ein hasesiad.

- a. **Cart:** Tynnu Cart Byddai Adolygiadau Barnwrol yn dileu 779 o achosion y flwyddyn. Rydym yn rhagweld y byddai hyn yn lleihau incwm GLIEM drwy ffioedd llys ond hefyd, ar yr un pryd, yn lleihau nifer y diwrnodau eistedd y Barnwr Uchel Lys sydd eu hangen. Byddwn yn gweithio i gyfrifo'r effaith net ar gyllid MoJ/GLIEM.
- b. **Cymalau Ouster:** Gan mai dim ond er mwyn gweithredu cymalau sy'n bodoli eisoes mewn deddfwriaeth arall y mae ein diwygiadau'n anelu, dylid bod wedi rhoi cyfrif am effeithiau'r cymalau hyn eisoes yn yr Aseidiadau Effaith ar gyfer y ddeddfwriaeth y cânt eu deddfu oddi tani.
- c. **Rhwymedïau:** Gan fod ein cynigion ynghylch rhwymedïau yn ddewisol, mae'n anodd rhagweld effaith economaidd y cynigion hyn a byddai angen rhagor o wybodaeth.
- d. **Weithdrefn:** Ein cynigion mewn perthynas â'r weithdrefn yw bwrw ymlaen â hwy fel awgrymiadau i'r CPRC lle byddant yn destun craffu pellach.

111. Byddwn yn cyhoeddi ymateb gan y llywodraeth i'r ymgynghoriad hwn maes o law a fydd yn nodi'r diwygiadau hynny y bwriadwn eu gweithredu. Byddwn yn cynhyrchu asesiad effaith llawn bryd hynny sy'n nodi effeithiau economaidd ein polisi ac yn crynhoi costau a manteision y cynigion. Yn y cyfamser, byddwn yn gweithio i ddatgelu ffynonellau gwybodaeth ychwanegol i nodi effeithiau posibl. Felly, rydym yn awyddus i elwa o wybodaeth a phrofiad yr ymatebwyr i'r ymgynghoriad hwn er mwyn datblygu ymhellach ein dealltwriaeth o'r costau a'r manteision hynny i helpu i ddatblygu asesiad cynhwysfawr i gyd-fynd ag ymateb y Llywodraeth.

Cwestiwn 17: A oes gennych unrhyw wybodaeth y credwch y byddai'n ddefnyddiol i'r Llywodraeth ei hystyried wrth ddatblygu asesiad effaith llawn ar y cynigion yn y ddogfen ymgynghori hon?

8. Effeithiau cydraddoldeb

112. O dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010, mae gan awdurdodau cyhoeddus ddyletswydd barhaus i roi sylw dyledus i'r angen i ddileu gwahaniaethu anghyfreithlon, hyrwyddo cyfle cyfartal a meithrin cysylltiadau da rhwng y rhai sydd â 'nodweddion gwarchoddedig' gwahanol. Y naw nodwedd warchoddedig yw: hil, rhyw, anabledd, cyfeiriadedd rhywiol, crefydd a chred, oedran, priodas a phartneriaeth sifil, ailbennu rhywedd, beichiogrwydd a mamolaeth. Mewn ymateb i'r rhwymedigaeth hon rydym wedi gwneud asesiad cychwynnol o effaith ein cynigion ar bobl â nodweddion gwarchoddedig.
113. Yn seiliedig ar ein gwerthusiad cychwynnol o'r opsiynau polisi, ni chredwn fod unrhyw wahaniaethu uniongyrchol o'r cynigion hyn. Fodd bynnag, mae'r rhan fwyaf o Adolygiadau Barnwrol Cart yn ymwneud â materion mewnfudo a lloches. Felly, mae'n rhesymol rhagweld y gallai ein cynigion gael effaith wahaniaethol ar unigolion sydd â nodweddion gwarchoddedig hil a chrefydd/cred. Credwn y gallai hyn fod yn wahaniaethu anuniongyrchol ond bod unrhyw effaith o'r fath yn debygol o fod yn gyfyngedig iawn o ystyried, fel y nodwyd yn adroddiad IRAL, mai dim ond 0.22% o Adolygiadau Barnwrol Cart sy'n arwain at ganfyddiad bod camgymeriad wedi bod yn y gyfraith. Felly, credwn fod cyfiawnhad dros y polisi a bod achos da dros y diwygiadau arfaethedig. At hynny, nid yw dileu Cart yn cael ei ddilyn mewn perthynas â hawliadau mewnfudo a lloches yn unig, ond bydd yn golygu nad yw'r Uwch Dribiwnlys cyfan yn gallu cael Adolygiad Barnwrol.
114. Fodd bynnag, rydym yn cydnabod nad ydym yn casglu gwybodaeth gynhwysfawr am ddefnyddwyr llysoedd yn gyffredinol, ac yn benodol y rhai sy'n ymwneud â Cart achos, mewn perthynas â nodweddion gwarchoddedig. Mae hyn yn cyfyngu ar ein dealltwriaeth o effeithiau posibl y cynigion ar gyfer diwygio ar gydraddoldeb.
115. Er mwyn helpu'r Llywodraeth i gyflawni ei dyletswyddau o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010, byddem yn croesawu gwybodaeth a safbwyntiau i'n helpu i gael gwell dealltwriaeth o'r effeithiau posibl ar gydraddoldeb a allai fod gan ein cynigion.

Cwestiwn 18: A oes gennych unrhyw wybodaeth a allai fod o gymorth yn eich farn chi i gynorthwyo'r Llywodraeth i ddatblygu ymhellach ei hasesiad o effeithiau'r cynigion hyn ar gydraddoldeb?

Byddem yn croesawu enghreifftiau, astudiaethau achos, ymchwil neu fathau eraill o dystiolaeth sy'n cefnogi eich barn. Mae gennym ddiddordeb arbennig mewn tystiolaeth sy'n dweud mwy wrthym am Cart Hawlwyr Adolygiad Barnwrol, a'u nodweddion gwarchoddedig.

Cwestiwn 19: A oes unrhyw fesurau lliniaru y dylai'r Llywodraeth eu hystyried wrth ddatblygu ei chynigion ymhellach? Rhowch ddata a rhesymau.

9. Casgliad

116. Gobeithiwn y bydd yr ymgynghoriad hwn a'r Adroddiad yn ysgogi trafodaeth gynhyrchiol ar ein cynigion, a thueddiadau diweddar mewn Adolygiad Barnwrol.
117. Mae'r Llywodraeth o'r pwys bod achos dros newid graddol wedi'i dargedu, ac mae'r Adroddiad yn darparu dadansoddiad argyhoeddiadol o ehangu Adolygiad Barnwrol yn gyson, a thueddiadau cynyddol lle defnyddir Adolygiad Barnwrol mewn ffordd sydd, i bob golwg, yn mynd y tu hwnt i'w rôl draddodiadol fel awdurdodaeth oruchwyllo. Fel yr esboniwyd yn adrannau cyntaf y ddogfen hon, mae'r Llywodraeth yn cytuno â'r Panel fod y datblygiadau hyn wedi'u llesteirio gan y Senedd a'r llysoedd eu hunain, ac yn wir mae'n iawn i'r llysoedd gael rhan mewn datblygiadau o'r fath. Nid yw'r Llywodraeth yn credu bod yr amser yn iawn i gynnig newidiadau strwythurol radical, radical i'r system Adolygiad Barnwrol.
118. Yn hytrach, mae'r Llywodraeth yn bwriadu canolbwyntio ar feysydd penodol ac arwahanol ar gyfer diwygio megis 'Cart', cymalau ouster, neu athrawiaethau fel niwllifedd er mwyn adnewyddu gweithrediad Adolygiad Barnwrol. Bydd hyn yn cynnal disgrisiwn y llysoedd o ran rhwymedïau, ond yn ei gwneud yn glir iawn bod y llysoedd yn gweithredu i gymhwyso'r hyn y mae'r Senedd yn ei ystyried yn briodol, ac mewn amgylchiadau lle gallai hyn fod yn amwys y dylent ymdrechu i ganfod bwriad y Senedd.
119. Yn eu sylwadau terfynol, pwysleisiodd y Panel mai un thema yr hoffem ddod i'r amlwg o'n hadolygiad yw'r angen parhaus am barch gan feirniaid y Senedd. Ac yn yr un modd, dylai parch fod yn seiliedig ar ddealltwriaeth o gymhwysedd sefydliadol. Ein barn ni yw y gall y Llywodraeth a'r Senedd fod yn hyderus y bydd y llysoedd yn parchu ffiniau sefydliadol wrth arfer eu pwerau cynhenid i adolygu cyfreithlondeb gweithredu gan y llywodraeth. Dylai gwleidyddion, yn eu tro, roi i'r farnwriaeth y parch y mae'n sicr yn ddyledus iddo pan fydd yn arfer y pwerau hyn."
120. Mae'r Llywodraeth yn cytuno'n llwyr ac yn gobeithio y byddai'r diwygiadau rydym yn eu cynnig yn helpu i adnewyddu'r cyd-wahaniaethau clir o ran y rolau a'r berthynas rhwng y tri sefydliad gwladol hyn.

10. Crynodeb o gwestiynau'r ymgynghoriad

Cwestiwn 1: A ydych o'r farn ei bod yn briodol defnyddio cynsail o adran 102 o Ddeddf yr Alban, neu ddefnyddio awgrym yr Adolygiad wrth ddarparu ar gyfer disgrisiwn i gyhoeddi gorchymyn diddymu ataliedig?

Cwestiwn 2: A oes gennych unrhyw farn ynghylch y ffordd orau o gyflawni nodau'r cynigion mewn perthynas ag Adolygiadau Barnwrol Cart a gorchmynion diddymu ataliedig?

Cwestiwn 3: A ydych yn credu y dylai'r cynigion yn y ddogfen hon, lle maent yn effeithio ar yr awdurdodaethau datganoledig, gael eu cyfyngu i Gymru a Lloegr yn unig?

Cwestiwn 4: (a) Ydych chi'n cytuno y dylid gwneud diwygiad pellach i adran 31 o Ddeddf yr Uwch Lysoedd i ddarparu pŵer disgrisiwn ar gyfer rhwymedïau darpar-yn-unig? Os felly, (b) pa ffactorau ydych chi'n eu hystyried fyddai'n berthnasol wrth benderfynu a fyddai'r ateb hwn yn briodol?

Cwestiwn 5: A ydych yn cytuno y bydd y dulliau arfaethedig yn (a) a (b) yn rhoi mwy o sicrwydd ynghylch defnyddio Offerynnau Statudol, y mae'r Senedd eisoes wedi craffu arnynt? Ydych chi'n meddwl y byddai dull tybiaf (a) neu ddull gorfodol (b) yn fwy priodol?

Cwestiwn 6: A ydych yn cytuno bod rhinwedd mewn ei gwneud yn ofynnol i orchmynion diddymu ataliedig gael eu defnyddio mewn perthynas â phwerau'n fwy cyffredinol? Ydych chi'n meddwl y byddai'r dull tybiaf yn (a) neu'r dull gorfodol yn (b) yn fwy priodol?

Cwestiwn 7: A ydych yn cytuno y bydd deddfu ar gyfer y cynigion uchod yn rhoi eglurder o ran pryd y gall ac y dylai'r llysoedd benderfynu bod penderfyniad neu ddefnydd o bŵer yn chwydu ac yn wag?

Cwestiwn 8: A fyddai'r dulliau a amlinellir uchod, neu ddull gwahanol, yn cyflawni'r nod o weithredu cymalau ouster?

Cwestiwn 9: A ydych yn cytuno y dylid gwahodd y CPRC i ddileu'r gofyniad prydlon o hawliadau Adolygiad Barnwrol? Y canlyniad fydd bod yn rhaid dod â hawliadau o fewn tri mis.

Cwestiwn 10: A ydych yn credu y dylid gwahodd y CPRC i ystyried ymestyn y terfyn amser i annog datrys cyn gweithredu?

Cwestiwn 11: A ydych yn credu y dylid gwahodd y CPRC i ystyried caniatáu i bartïon gytuno i ymestyn y terfynau amser i ddod â hawliad Adolygiad Barnwrol, o gofio'r effeithiau posibl ar drydydd partïon?

Cwestiwn 12: A ydych yn credu y byddai'n ddefnyddiol gwahodd y CPRC i ystyried a yw system 'trac' yn ddichonadwy ar gyfer hawliadau Adolygiad Barnwrol? Beth fyddai'r dyraniad yn dibynnu arno?

Cwestiwn 13: A ydych o'r farn y byddai'n ddefnyddiol cyflwyno gofyniad i nodi sefydliadau neu grwpiau ehangach a allai helpu i ymglyfreitha?

Cwestiwn 14: A ydych yn cytuno y dylid gwahodd y CPRC i gynnwys darpariaeth ffurfiol ar gyfer cam ychwanegol ar gyfer Ateb, fel yr amlinellir uchod?

Cwestiwn 15: Fel y nodir ym mharagraff 105(a) uchod, a ydych yn cytuno ei bod yn werth gwahodd y CPRC i ystyried a ddylid newid y rhwymedigaethau sy'n gysylltiedig â Seiliau Manwl o Ymwrthedd?

Cwestiwn 16: A yw'n briodol gwahodd y CPRC i ystyried cynyddu'r terfyn amser sy'n ofynnol gan CPR54.14 i 56 diwrnod?

Cwestiwn 17: A oes gennych unrhyw wybodaeth y credwch y byddai'n ddefnyddiol i'r Llywodraeth ei hystyried wrth ddatblygu asesiad effaith llawn ar y cynigion yn y ddogfen ymgynghori hon?

Cwestiwn 18: A oes gennych unrhyw wybodaeth a allai fod o gymorth yn eich farn chi i gynorthwyo'r Llywodraeth i ddatblygu ymhellach ei hasesiad o effeithiau'r cynigion hyn ar gydraddoldeb?

Cwestiwn 19: A oes unrhyw fesurau lliniaru y dylai'r Llywodraeth eu hystyried wrth ddatblygu ei chynigion ymhellach? Rhowch ddata a rhesymau.

Diolch am gymryd rhan yn yr ymgynghoriad hwn.

Amdanoch chi

Defnyddiwch yr adran hon i ddweud wrthym amdanoch eich hun

Enw llawn	
Teitl y swydd neu gapasiti yr ydych yn ymateb iddo i'r ymarfer ymgynghori hwn (e.e. aelod o'r cyhoedd ac ati)	
Dyddiad	
Cwmni enw/sefydliad (os yw'n berthnasol)	
Cyfeiriad	
Cod post	
Os hoffech i ni gydnabod eich bod wedi derbyn eich ymateb, ticiwch y blwch hwn	☐ (ticiwch y blwch)
Cyfeiriad y dylid anfon y gydnabyddiaeth ato, os yw'n wahanol i'r uchod	

Os ydych yn gynrychiolydd grŵp, dywedwch enw'r grŵp wrthym a rhowch grynoded o'r bobl neu'r sefydliadau yr ydych yn eu cynrychioli.

11. Manylion cyswllt/Sut i ymateb

Sut i ymateb:

Anfonwch eich ymateb erbyn 29/04/2021 drwy ddefnyddio'r porth ar-lein:
<https://consult.justice.gov.uk/judicial-Adolygiaddiwygio/barnwrol-Adolygiad-Cynigion-I-Diwygio>

Drwy'r post at:

Diwygio Adolygiad Barnwrol
Y Weinyddiaeth Gyfiawnder
102 Petty Ffrainc
Llundain SW1H 9AJ

Neu drwy e-bost i
judicialreview@justice.gov.uk

Ffyrdd ychwanegol o fwydo eich barn i mewn:

Mae cyfres o weminarau hefyd yn cael eu cynnal. I gael rhagor o wybodaeth defnyddiwch y manylion cyswllt "Ymholiadau" uchod

Papur ymateb:

Disgwylir i ymateb i'r ymgynghoriad hwn gael ei gyhoeddi erbyn haf 2021 yn: <https://consult.justice.gov.uk/>

Cwynion neu sylwadau

Os oes gennych unrhyw gwynion neu sylwadau am y broses ymgynghori, dylech gysylltu â'r Weinyddiaeth Gyfiawnder yn y cyfeiriad uchod.

Copiâu ychwanegol

Gellir cael rhagor o gopiâu papur o'r ymgynghoriad hwn o'r cyfeiriad hwn ac mae hefyd ar gael ar-lein yn <https://consult.justice.gov.uk/>.

Cyhoeddi ymateb

Bydd papur sy'n crynhoi'r ymatebion i'r ymgynghoriad hwn yn cael ei gyhoeddi maes o law. Bydd y papur ymateb ar gael ar-lein yn <https://consult.justice.gov.uk/>.

Grwpiau cynrychioliadol

Gofynnir i grwpiau cynrychioliadol roi crynodeb o'r bobl a'r sefydliadau a gynrychiolant pan fyddant yn ymateb

Cyfrinachedd

Gellir cyhoeddi neu ddatgelu gwybodaeth a ddarperir mewn ymateb i'r ymgynghoriad hwn, gan gynnwys gwybodaeth bersonol, yn unol â'r cyfundrefnau mynediad at wybodaeth (Deddf Rhyddid Gwybodaeth 2000 yw'r rhain yn bennaf, Deddf Diogelu Data 1998 (DPA) a Rheoliadau Gwybodaeth Amgylcheddol 2004).

Os ydych am i'r wybodaeth a ddarparwch gael ei thrin yn gyfrinachol, cofiwch, o dan y Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth, fod Cod Ymarfer statudol y mae'n rhaid i awdurdodau cyhoeddus gydymffurfio ag ef ac sy'n ymdrin, ymhlith pethau eraill, â rhwymedigaethau hyder. O ystyried hyn, byddai'n ddefnyddiol pe gallech egluro wrthym pam eich bod yn ystyried bod y wybodaeth yr ydych wedi'i darparu yn gyfrinachol. Os byddwn yn derbyn cais i ddatgelu'r wybodaeth, byddwn yn rhoi ystyriaeth lawn i'ch esboniad, ond ni allwn roi sicrwydd y gellir cynnal cyfrinachedd ym mhob amgylchiad. Ni fydd ymwadiad cyfrinachedd awtomatig a gynhyrchir gan eich system IT, ynddo'i hun, yn cael ei ystyried yn gyfrwymol ar y Weinyddiaeth.

Bydd y Weinyddiaeth yn prosesu eich data personol yn unol â'r Ddeddf Diogelu Data ac yn y rhan fwyaf o amgylchiadau, bydd hyn yn golygu na fydd eich data personol yn cael ei ddatgelu i drydydd partïon.

Egwyddorion ymgynghori

Nodir yr egwyddorion y dylai adrannau'r llywodraeth a chyrrff cyhoeddus eraill eu mabwysiadu ar gyfer ymgysylltu â rhanddeiliaid wrth ddatblygu polisi a deddfwriaeth yn yr egwyddorion ymgynghori. <https://www.gov.uk/government/publications/consultation>-Egwyddorion-Canllawiau

ISBN 978-1-5286-2477-0
CCS0321152500